

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ**

Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»
Директор інституту (декан факультету)

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2023 р.

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри
_____ Володимир ОСМЯТЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: «Методика та організація обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 9

_____ Приходько Євген Сергійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник _____ Ніколаєнко Світлана Миколаївна _____
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я, як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту

В.О. Осмятченко

«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Приходько Євген Сергійович

1.Тема роботи: «Методика та організація обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства»

Керівник проекту ст. викл., Ніколаєнко Світлана Миколаївна

Затверджена наказом по університету від «05» грудня 2022 року № 865-КС

2.Строк подання студентом проекту: 01 червня 2023 року

3.Вихідні дані до роботи: Податковий кодекс України, чинне законодавство України, первинні документи обліку ПАТ «ОБОЛОНЬ», звітність ПАТ «ОБОЛОНЬ» за 2021-2022 роки

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки: . теоретико-методичні основи обліку поточних зобов'язань підприємства, аналіз діяльності пат «Оболонь» та організація і методика проведення економічного аналізу поточних зобов'язань підприємства, методичні основи аудиту поточних зобов'язань підприємства

5.Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових гістограм, діаграм, таблиць, тощо): класифікація поточних зобов'язань, види оцінки зобов'язань, нормативно-правове регулювання обліку поточних зобов'язань, класифікація видів оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи, документи первинного обліку поточних, кореспонденція рахунків по обліку поточних зобов'язань, фрагмент форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ПАТ «Оболонь», аналіз поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь» за 2021 – 2022 роки, логотип ПАТ «Оболонь», організаційна структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь», основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки, аналіз поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь» за 2021 – 2022 роки, Порівняльний аналіз кредиторської і дебіторської заборгованості ПАТ «Оболонь» за 2020-2021 рр., етапи проведення аудиторської перевірки кредиторської заборгованості

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Дата видачі завдання 05 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	05.12.22-27.12.22	Виконано
2.	Розділ 1. Теоретико-методичні основи обліку поточних зобов'язань підприємства	15.01.23-14.02.23	Виконано
3.	Розділ 2. Аналіз діяльності пат «Оболонь» та організація і методика проведення економічного аналізу поточних зобов'язань підприємства	15.02.23-20.03.23	Виконано
4.	Розділ 3. Методичні основи аудиту поточних зобов'язань підприємства	21.03.23-27.04.23	Виконано
7.	Висновки	15.05.23-24.05.23	Виконано
8.	Список використаних джерел	25.05.23-01.06.23	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Приходько Є.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ (підпис)

Ніколаєнко С.М.
(прізвище та ініціали)

Анотація

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження на тему: «Методика та організація обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства» на основі даних первинного обліку, реєстрів, звітності ПАТ «Оболонь».

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, загальних висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків __ сторінок, __– рисунків і __ – таблиць.

У вступі кваліфікаційної бакалавра досліджено актуальність теми, розкрито об'єкт, предмет, мета, окреслено основні завдання, сучасні наукові методи, що застосовувались в процесі проведення дослідження.

В першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено економічну суть поточних зобов'язань підприємства. Розглянуто основні нормативно-правові документи ведення бухгалтерського обліку, економічного аналізу, аудиту поточних зобов'язань підприємства. Відображено особливості обліку поточних зобов'язань підприємства та розкриття інформації про них у звітності.

У другому розділі проведено техніко-економічну характеристику ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки, відображено особливості організації ведення бухгалтерського обліку, розкрито основні теоретичні і практичні аспекти економічного аналізу поточних зобов'язань підприємства та відображення їх у фінансовій звітності.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра розглянуто основні теоретичні особливості проведення аудиту поточних зобов'язань підприємства.

Ключові слова: зобов'язання, поточні зобов'язання, бухгалтерський облік, економічний аналіз, аудит, звітність.

Annotation

In the qualifying work, a study was conducted on the topic: "Methodology and organization of accounting, analysis and auditing of the company's current liabilities" based on the data of primary accounting, registers, and reporting of PJSC "Obolon".

The bachelor's qualification work consists of an introduction, three sections, general conclusions and proposals, a list of used sources and appendices of __ pages, __– figures and __ – tables.

In the introduction of the qualifying bachelor, the relevance of the topic was investigated, the object, subject, purpose were revealed, the main tasks were outlined, and modern scientific methods used in the process of conducting the research were outlined.

In the first section of the qualification work, the economic essence of the company's current liabilities is investigated. The main regulatory and legal documents of accounting, economic analysis, and auditing of the company's current liabilities are considered. Features of the accounting of the company's current liabilities and the disclosure of information about them in the reporting are reflected.

In the second section, the technical and economic characteristics of PJSC "Obolon" for 2021-2022 are presented, the peculiarities of the accounting organization are reflected, the main theoretical and practical aspects of the economic analysis of the company's current liabilities and their reflection in financial statements are disclosed.

In the third section of the bachelor's qualification work, the main theoretical features of the audit of the company's current liabilities are considered.

Key words: liabilities, current liabilities, accounting, economic analysis, audit, reporting.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Економічна суть поточних зобов'язань підприємства.....	10
1.2. Нормативно-правове регулювання з обліку, економічного аналізу та аудиту поточних зобов'язань підприємства.....	15
1.3. Організація і методика обліку поточних зобов'язань підприємства та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.....	22
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОБОЛОНЬ» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	35
2.1. Організаційно-економічна характеристика і організація обліку на ПАТ «Оболонь».....	35
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки.....	47
2.3. Теоретико-методичні основи та практичний аналіз поточних зобов'язань підприємства.....	50
РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	55
3.1. Завдання та метод аудиту поточних зобов'язань підприємства.....	55
3.2. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних аспектів поточних зобов'язань підприємства	63
Висновки і пропозиції.....	79
Список використаних джерел.....	
Додатки.....	

ВСТУП

Правильна організація розрахункових операцій забезпечує сталість грошового обігу у державі і найбільш ефективний вплив фінансових важелів на подальший розвиток суспільного виробництва. Підприємство у процесі своєї діяльності веде розрахунки з постачальниками, підрядниками, покупцями, замовниками, підзвітними особами, бюджетом, дебіторами та кредиторами. Дебіторська і кредиторська заборгованість є важливою складовою частиною цих розрахунків, оскільки має суттєвий вплив на фінансову стабільність підприємства, є одним з найважливіших показників, який характеризує фінансовий стан підприємства.

Функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання зумовлює трансформацію підходів до якості бухгалтерської інформації, що є необхідною для прийняття певних управлінських рішень. Така трансформація призведе до необхідності певних змін в системі обліку та висвітленні інформації щодо зобов'язань у фінансовій звітності. Процес управління фінансово-господарською діяльністю підприємства неминуче пов'язаний з оцінкою. У царині поглиблення застосування міжнародних стандартів фінансової звітності вітчизняними великими та середніми підприємствами, а також товариствами, які набули статусу суспільного інтересу, важливим завданням обліку є дослідження особливостей оцінки джерел фінансування за справедливою вартістю та іншими видами вартості, які відносяться до поточної вартості зобов'язань згідно з Концептуальною основою фінансової звітності підприємств. Проблема оцінки поточних зобов'язань також набуває особливої актуальності у зв'язку із зростаючою проблемою неплатежів підприємств.

Дослідження обліку, аналізу та аудиту поточних зобов'язань проводили у своїх наукових дослідженнях такі вчені, як: С.Ф. Голов, З.В. Задорожний, Я.Д. Крупка, Л.П. Кулаковська, І.Я. Омецінська, І.В. Орлов, О.М. Петрук, В.С. Рудницький, А.Т. Сафарова, Н.М. Ткаченко, С.І. Травінська, Б.Ф. Усач та інші. Пропри дослідження науковців, подальшого дослідження вимагають питання щодо особливостей класифікації поточних зобов'язань, їх синтетичного і аналітичного

обліку, аналізу, особливості відображення їх у фінансовій звітності, а також методики проведення аудиту.

Метою написання роботи є розвиток організаційно-методичних і практичних положень з обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства.

З метою досягнення основної мети в роботі визначено наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та удосконалити класифікацію поточних зобов'язань для потреб управління підприємством;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства;
- розглянути особливості обліку поточних зобов'язань підприємства в межах їх видів;
- дослідити порядок розкриття даних про поточні зобов'язання у фінансовій звітності;
- провести аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки;
- провести дослідження теоретичних і практичних основ аналізу поточних зобов'язань підприємства;
- розглянути основні завдання і джерела проведення аудиту поточних зобов'язань;
- розкрити методику проведення аудиту поточних зобов'язань на основі даних досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є розрахункові взаємовідносини між суб'єктами господарювання, які зумовлюють утворення поточних зобов'язань.

Предметом дослідження є організаційно-методичні положення щодо обліку, аналізу й аудиту поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь».

Методи дослідження. З метою досягнення мети та завдань в роботі використані загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, а саме: теоретичного узагальнення, аналізу, синтезу, системного підходу, індукції, дедукції, узагальнення, порівняльного аналізу.

Інформаційною базою проведеного дослідження в роботі виступали нормативно-законодавчі та правові документи, що регулюють облік, аналіз і аудит поточних зобов'язань, наукові праці вчених з обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань, фінансова звітність досліджуваного підприємства, Інтернет-ресурси.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що подані пропозиції з покращення обліку й аудиту поточних зобов'язань можуть використовуватися як у ПАТ «Оболонь», так і в інших українських суб'єктів підприємництва.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна суть поточних зобов'язань підприємства

Згідно з ПСБО 11 поточні зобов'язання – це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [3].

До поточних зобов'язань належать: короткострокові кредити банків, короткострокові векселі видані, кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, заборгованість за розрахунками та інші поточні зобов'язання [2].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди [4].

Згідно з П(С)БО 11 — «Зобов'язання» передбачено такі види зобов'язань: довготермінові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання, доходи майбутніх періодів. Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза, Н.М. Ткаченко зобов'язання поділяють на: монетарні й немонетарні; поточні і майбутні; довготермінові та поточні; фактичні, оціночні й умовні [7, с.314].

У вітчизняних економістів є багато різних поглядів та підходів до розгляду поточних зобов'язань. Так В.В. Качалін вважає, що поточні зобов'язання – це зобов'язання, для ліквідації яких використовуються поточні активи, які могли б бути використані в звичайній діяльності підприємства [8, с. 334].

У свою чергу С.І. Травінська розглядає поточні зобов'язання як зобов'язання, що підлягають погашенню на вимогу кредиторів, а також та частина зобов'язань, яка буде погашена протягом операційного циклу або одного року, починаючи з дати балансу [13].

Економісти Н.С. Абалмасова, В.С. Терещенко мають такий підхід до визначення поточних зобов'язань: це короткострокові фінансові зобов'язання, які повинні бути погашені протягом поточного операційного циклу підприємства чи протягом року з дати складання бухгалтерського балансу (із цих двох термінів

обирають довший); зобов'язання, які оплачуються на вимогу кредиторів або, як очікується, вони будуть ліквідовані протягом дванадцяти місяців [5]. У свою чергу іноземні вчені мають власний погляд на проблему та економічну суть поточних зобов'язань. А саме такі, як: Керміт Д. Ларсон, Джон Дж. Уайльд, Б. Чіапетта стверджують, що поточні зобов'язання – це ті, які повинні бути погашені протягом одного року, проте, якщо операційний цикл більше ніж один рік, то вони можуть бути сплачені протягом цього строку [9, с.48].

М. Баффет, Д. Кларк вважають, що поточні зобов'язання – це борги та інші зобов'язання, що компанія повинна погасити в межах одного фінансового року, тобто це кошти, які компанія винна постачальникам за товари та послуги, надані в кредит. А такі автори, як: Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл поділяють поточні зобов'язання за ступенем ймовірності на фактичні, оціночні та умовні [6, с.175].

До фактичних вони зараховують зобов'язання, які виникають з договору, контракту або на основі законодавства, їх сума може бути чітко і однозначно підрахована. Вони включають в себе заборгованість з рахунків, зарплати, дивідендів до оплати, заборгованість з податку від продажів і акцизного збору, поточну частину довготермінових зобов'язань тощо. До оціночних належать зобов'язання, достовірну суму яких не можна визначити до настання певної дати (як приклад, виплати за гарантійними зобов'язаннями). Що ж до умовних зобов'язань, то до них відносять зобов'язання, які залежать від майбутніх подій, їх ще називають неіснуючими зобов'язаннями. В Україні наведені вище поняття є новими і ще малодослідженими, проте вітчизняні науковці дещо не погоджуються з цією класифікацією і розглядають її з прив'язкою до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку [11].

Фінансово-господарська діяльність підприємств зумовлює виникнення багатьох видів зобов'язань і великої кількості кредиторів. Це потребує подальшого дослідження питання класифікації зобов'язань, а також удосконалення його шляхом доповнень та уточнень.

Розглянемо класифікацію зобов'язань на рівні законодавства та бухгалтерського обліку. Основними документами, які регулюють зобов'язання в Україні, є Господарський та Цивільний кодекси України.

У ст. 173 Господарського кодексу України господарським визнається зобов'язання, що виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених Кодексом, у силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо) або утриматися від певних дій, а інший суб'єкт (уповноважена сторона, у тому числі кредитор) має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку [1].

Для більш чіткого та доступного розуміння поточних зобов'язань потрібно здійснити їх класифікацію, що подана у таблиці 1 [13].

Така класифікація зобов'язань дасть змогу глибше зрозуміти їхню суть, а також допоможе бухгалтерам і керівникам отримувати різнобічну інформацію про заборгованість з метою ефективного ведення фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Таблиця 1.1

Класифікація поточних зобов'язань

Критерії класифікації	Вид зобов'язання
1) Співвідношення прав і обов'язків суб'єктів	- Односторонні - Взаємні
2) Час виникнення	- Теперішні - Майбутні
3) Спосіб погашення	- Монетарні - Немонетарні
4) Вартість	- Відсоткові - Безвідсоткові
5) Вид діяльності	- Операційні - Фінансові - Ті, що виникли внаслідок іншого виду діяльності
6) Можливість оцінки	- Фактичні - Оціночні
7) Складність погашення	- Прості - Складні

Особливо важливе значення в бухгалтерському обліку має оцінка поточних зобов'язань. Вона необхідна в процесі господарювання при надходженні і вибутті активів; при виникненні прав і зобов'язань.

Правила оцінки зобов'язань визначаються головним чином ПСБО 11 та за окремими видами зобов'язань:

- ПСБО 14 «Оренда» – у зв'язку з орендою;
- ПСБО 17 «Податок на прибуток» – відстрочені у зв'язку з податком на прибуток;
- ПСБО 19 «Об'єднання підприємств», ПСБО 20 «Консолідована фінансова звітність»,
- ПСБО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін» – за операціями з пов'язаними сторонами;
- ПСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» – за операціями в іноземній валюті.

Огляд літератури з теорії бухгалтерського обліку підтверджує, що українські вчені продовжують тлумачити оцінку як складову методу бухгалтерського обліку. При цьому основний наголос робиться на тому, що оцінка – це вираз у грошовій формі майна підприємства з метою узагальнення даних у бухгалтерському обліку та звітності.

М.В. Кужельний називає оцінку не тільки складовою бухгалтерського обліку, а й його діючою контролюючою функцією фінансового стану. За висловом Я.В. Соколова, оцінка є серцем методології бухгалтерського обліку. В економічній енциклопедії дається таке визначення оцінки: «це процес вираження інформації, яку включають у фінансову звітність у грошовому (вартісному) вимірі» [13].

Розглядаючи оцінку з позиції бухгалтерського обліку як спосіб визначення вартості господарських засобів за допомогою узагальнюючого грошового вимірника, Я.Д. Крупка стверджує, що переважно вона ґрунтується на затратному методі [10].

Л.Г. Ловінська так визначає оцінку: «це складова методу бухгалтерського обліку, за допомогою якої здійснюється вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку, створення якісних характеристик обліково-економічної

інформації та інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства й ефективності його менеджменту» [12].

Отже, оцінка як складова методу бухгалтерського обліку має такі функції:

- вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку;
- визначення критеріїв визнання активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат;
- створення якісних характеристик облікової інформації;
- інформаційне забезпечення оцінки менеджменту, фінансового стану та фінансового результату діяльності суб'єктів господарювання.

Поняття «оцінка» в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» використовується у тлумаченнях принципу бухгалтерського обліку, сутності активів, зобов'язань, доходів і витрат, змісту облікової політики, а також фігурує у формулюванні принципів бухгалтерського обліку [2].

Нормативна база з бухгалтерського обліку в Україні щодо оцінки об'єктів бухгалтерського обліку при їх визнанні і відображенні в балансі загалом відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ) та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку (МСБО). Проте, у МСБО та у П(С)БО не чітко сформульовані положення щодо того, за якою оцінкою об'єкти бухгалтерського обліку мають оцінюватися при визнанні і відображенні в балансі. Щодо МСБО, то це не можна вважати недоліком, оскільки вони є узагальненням світової практики і висвітлюють тільки концептуальні засади обліку та носять рекомендаційний характер. Що ж стосується національних П(С)БО, то варто було б зазначити, що питання оцінки об'єктів обліку повинні бути більш конкретизованими, щоб запобігти неточностям при складанні звітності. Дослідити і класифікувати підходи до оцінки зобов'язань, що використовуються у бухгалтерському обліку, за національною нормативною базою неможливо, оскільки в ній відсутній окремий документ, подібний до Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів, який висвітлював би загальні підходи до оцінювання об'єктів бухгалтерського обліку. Тому звернемося до оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи, види якої викладені у таблиці 1.2[9, с. 249].

Види оцінки зобов'язань

Вид оцінки	Характеристика
За історичною собівартістю	Зобов'язання відображаються за сумою надходження або за деяких інших обставин, та за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, що як очікується будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за поточною собівартістю	Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою грошових коштів або за їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
Оцінка зобов'язань за вартістю реалізації	Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашень, тобто за недисконтованою сумою грошей, яка як очікується буде сплачена для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.
За теперішньою вартістю	Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які як очікується будуть необхідні для погашення зобов'язань під час звичайної діяльності.

З таблиці видно, що зобов'язання у міжнародній практиці оцінюються за однією з чотирьох видів вартості: історичною, поточною, вартістю реалізації та теперішньою. Однак найчастіше основою оцінки, яку приймають суб'єкти господарювання для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Вона, як правило, комбінується з іншими видами оцінки.

Окремі дослідники вважають, що поточна вартість робить облікові дані реалістичнішими, придатнішими для прийняття управлінських рішень. Поточна вартість за методами визначення поділяється на поточну вартість придбання, експертну оцінку, справедливу оцінку.

1.2. Нормативно-правове регулювання з обліку, економічного аналізу та аудиту поточних зобов'язань підприємства

Нормативна база з бухгалтерського обліку в Україні щодо оцінки об'єктів бухгалтерського обліку при їх визнанні й відображенні в балансі загалом відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності та міжнародним стандартам бухгалтерського обліку. Це обумовлено тим, що національні положення розроблялися на основі МСБО, тому в них відображено особливості сучасної

міжнародної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Питання оцінки належить до таких особливостей.

Проте, в МСБО та П(С)БО нечітко сформульовані положення щодо того, за якою оцінкою об'єкти бухгалтерського обліку мають оцінюватися при визнанні й відображенні в балансі. Щодо МСБО, то це не можна вважати недоліком, оскільки вони є узагальненням світової практики і висвітлюють тільки концептуальні засади обліку та мають рекомендаційний характер. Що ж стосується національних П(С)БО, то варто було б зазначити, що питання оцінки об'єктів обліку повинні бути більш конкретизованими, щоб запобігти неточностям при складанні звітності.

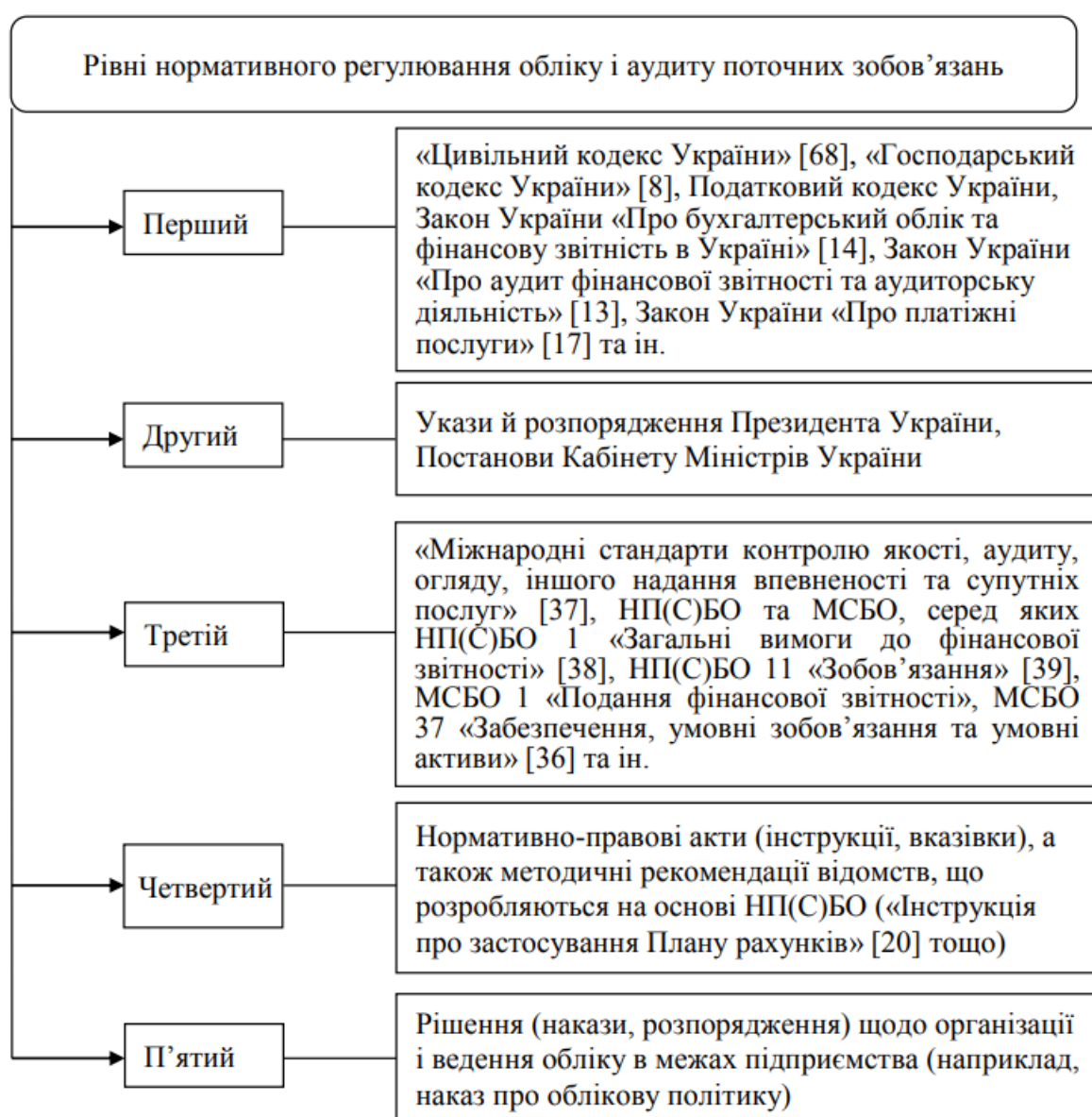

Рис.1.1. Нормативне регулювання обліку і аудиту поточних зобов'язань в Україні

Основним нормативним документом, який регламентує обліку зобов'язань, їх оцінку, визнання, відображення у звітності є НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Даний стандарт містить такі розділи: загальні положення; визнання та оцінка зобов'язання, відображенні інформації у примітках. В НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відображено порядок розкриття даних про зобов'язання підприємства у фінансовій звітності.

У табл. 1.3 представлено нормативно-правове регулювання обліку поточних зобов'язань за їх видами.

Таблиця 1.3

Нормативно-правове регулювання обліку поточних зобов'язань

Вид зобов'язання	НП(С)БО	МСБО
1	2	3
Забезпечення	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»
Зобов'язання, вартість яких виражена в іноземній валюті	НПСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»	МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»
Зобов'язання, обумовлені кредитами і позиками	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	МСБО 23 «Витрати на позики»
Зобов'язання щодо винагород працівникам	НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»	МСБО 19 «Виплати працівникам»
Зобов'язання за пенсійними програмами	НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»	МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення»
Зобов'язання, що передбачають погашення на основі акцій	НП(С)БО 34 «Платіж на основі акцій»	МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій»

У міжнародній практиці методика визначення та відображення зобов'язань, в тому числі поточних, регулюється відповідно МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». Щодо аудиту поточних зобов'язань, то його регулюють «Міжнародні

стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг».

Відповідно до Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» «аудит фінансової звітності - аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам».

Поняття «оцінка» в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та П(С)БО використовується для пояснення принципів бухгалтерського обліку, сутності активів, зобов'язань, доходів і витрат. Оцінка поточних зобов'язань формується під впливом 3-х принципів бухгалтерського обліку: безперервності, обачності, історичної (фактичної) собівартості. На основі принципу безперервності, зобов'язання підприємства оцінюються, враховуючи припущення, що його діяльність триватиме й надалі. На основі принципу історичної (фактичної) собівартості ресурси підприємства оцінюються, враховуючи витрати на їх виробництво та придбання. Найважливішим є принцип обачності, що передбачає використання методів оцінки, які запобігають заниженню сум визнаних зобов'язань [12].

Дослідити і класифікувати підходи до оцінки зобов'язань, що використовуються у бухгалтерському обліку, за національною нормативною базою неможливо, оскільки в ній відсутній окремий документ, подібний до Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів, який би висвітлював загальні підходи до оцінювання об'єктів бухгалтерського обліку. Тому звернемося до оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи.

На рисунку 1.2 представлено класифікацію оцінки зобов'язань відповідно до §100 Концептуальної основи.

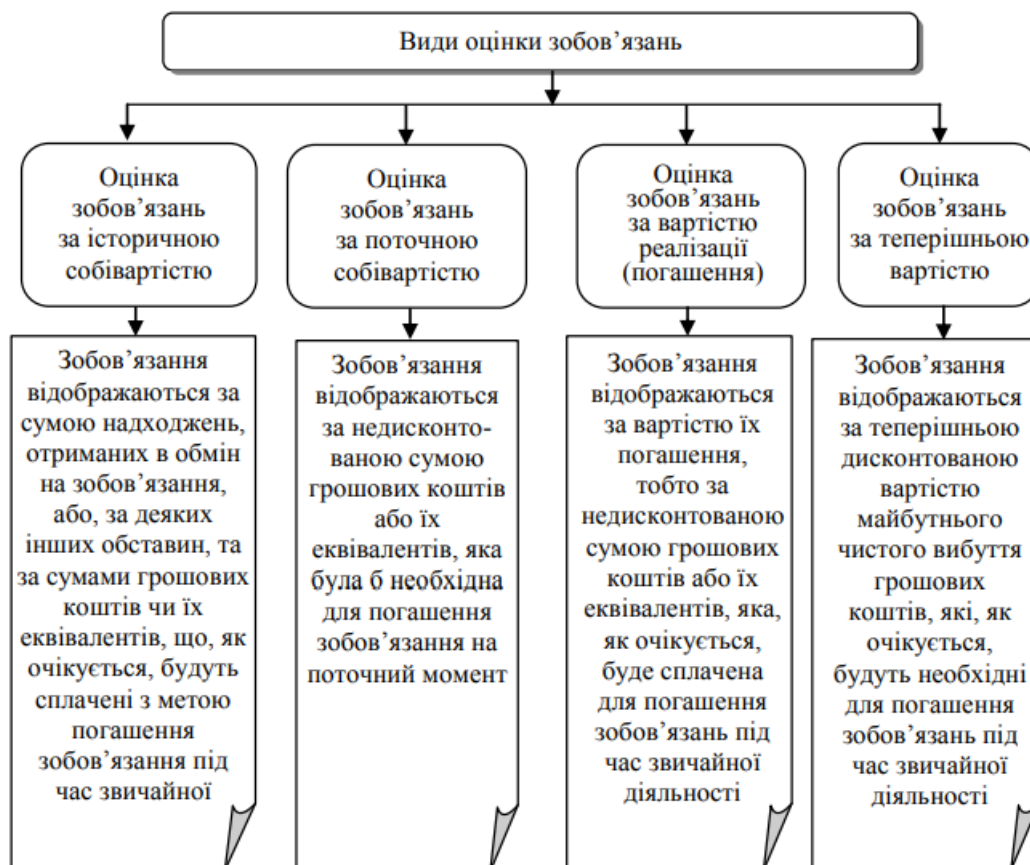

Рис. 1.2. Класифікація видів оцінки зобов'язань відповідно до Концептуальної основи

У П(С)БО 11 «Зобов'язання» виділено підрозділ «Визнання та оцінка зобов'язання», а інформація про види оцінки зобов'язань, в яких випадках вони застосовуються, про критерії визнання зобов'язань, відсутня. Лише зазначено, що поточні зобов'язання відображаються у балансі підприємства за сумою погашення, тобто недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства, але ж не до всіх поточних зобов'язань можна застосувати таке твердження [13].

Якщо розглядати визнання зобов'язань, то варто відмітити, що національні стандарти розглядають зобов'язання, а міжнародні стандарти – забезпечення. Згідно з П(С)БО 11 [13] зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду. Згідно з МСБО 37 забезпечення варто визнавати, якщо:

- 1) суб'єкт господарювання має теперішню заборгованість (юридичну чи конструктивну) внаслідок минулої події;
- 2) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення заборгованості;
- 3) можна достовірно оцінити суму заборгованості [14].

У міжнародній практиці порядок визначення та відображення зобов'язань визначається відповідно до МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи», а у вітчизняній згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання». Що ж стосується питання списання заборгованості з балансу, то і за П(С)БО і за МСБО однаково визначається момент списання: коли зобов'язання погашене, анульоване або строк його дії пройшов. МСФЗ трактують оцінку об'єктів (елементів фінансової звітності) як процес розрахунку грошових коштів, за якими об'єкти обліку визнані та внесені у звітність підприємства.

Рекомендації МСФЗ з цих питань зводяться у трактуванні до чотирьох методів оцінки:

1. Оцінка за відновлюваною вартістю.
2. Оцінка за вартістю придбання (фактичною).
3. Оцінка за дисконтованою вартістю.
4. Оцінка за можливою ціною погашення (продажу).

На практиці найбільш поширеною є оцінка за дійсною чи реальною вартістю. Можливі комбінації цих методів. При використанні першого методу оцінки (за відновлюваною вартістю) у звітах зобов'язання відображаються недисконтованою сумою, яка могла бути затребуваною для компенсації зобов'язання. Отже, у даному методі грошові суми не дисконтуються.

При застосуванні методу оцінки за вартістю придбання облік зобов'язань виконується за сумою виручки за боргове зобов'язання, або, зокрема за грошовими сумами, передбачувани

ми до оплати в порядку, визначеному при проведенні ділових переговорів. При застосуванні третього методу оцінки зобов'язання показують за вартістю майбутнього вибуття грошових коштів (чистого), які будуть потрібні для погашення зобов'язань. Вартість при цьому дисконтується. За останній рік тема дисконтування стала однією з найгарячіших. Такий жвавий інтерес був спричинений масовим переходом великих українських компаній на Міжнародні стандарти фінансової звітності та необхідністю звітування за МСФЗ уже за 2019 рік, а також прийняттям змін до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Актуальності даному питанню суттєво додали і податкові органи, які останнім часом масово додатково нараховують податкові зобов'язання з податку на прибуток у зв'язку з проведенням дисконтування [15].

Варто зазначити, що в міжнародній практиці досить комплексно розроблено цю оцінку, що підтверджує її переваги, але водночас є складнощі в її розумінні, а саме визначенні справедливої вартості методом теперішньої (дисконтованої) вартості.

Детальні правила дисконтування викладені в МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості» [16]. Хоча ці правила стосуються безпосередньо оцінки справедливої вартості, але вони можуть враховуватися, з методологічної точки зору, і для оцінок об'єктів, що знаходяться поза сферою цього Стандарту.

В теорії фінансового менеджменту, дисконтування – це процес приведення майбутніх грошових потоків до теперішньої вартості. При цьому основними двома факторами, які впливають на дисконтовану величину є майбутні грошові потоки та фактор дисконтування. Якщо ж розглядати це питання з точки зору бухгалтерського обліку, то це класична облікова оцінка, яка потребує застосування судження. Незважаючи на внесені з жовтня 2019 року зміни до П(С)БО, питання порядку дисконтування за П(С)БО досі залишається дещо дискусійним. МСФЗ ж передбачає більш чіткі правила та вимоги [15].

1.3. Організація і методика обліку поточних зобов'язань підприємства та розкриття інформації про них у фінансовій звітності

Оформлення первинних документів при здійсненні всіх господарських операцій на підприємствах є початком облікового процесу, без якого неможливо подальше здійснення бухгалтерського обліку визначеними методами та інструментами через те, що тільки за підтвердження первинним документом для бухгалтерії визначена господарська операція відбулася. При цьому вимоги до наповнення первинних документів викликані вимогами до методів і прийомів бухгалтерського обліку. Ці вимоги трансформуються разом з розвитком форм ведення бухгалтерського обліку, а саме задовольняючи потреби автоматизації, комп'ютеризації та цифровізації всіх облікових процесів на підприємствах. Слід пам'ятати про важливість етапу первинної фіксації господарських засобів через те, що саме первинний документ, створений у паперовій або електронній формі, фіксує факт здійснення господарської операції, підтверджує її, тим самим даючи розуміння, що операція пройшла з дозволу керівництва підприємства. Важливо, щоб первинні документи створювались у момент здійснення операції або одразу по її завершенні.

В табл. 1 подано короткий узагальнений перелік первинних документів, що використовуються для оформлення операцій з довгостроковими та поточними зобов'язаннями, з їх короткою характеристикою. Для зручності розгляду видів зобов'язань наведена їх класифікація відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції щодо його застосування. Слід відмітити, що на практиці в бухгалтерії підприємств виникають також проблеми, пов'язані з особливостями тих або інших господарських операцій із зобов'язаннями, а саме неврахуванням юридичних аспектів виникнення зобов'язань і характеру відносин між сторонами правочину. Тому варто форми первинних документів для відображення операцій із зобов'язаннями також адаптувати до інформаційних потреб різних користувачів бухгалтерської інформації, в тому числі в умовах автоматизації, комп'ютеризації та цифровізації даних.

Таблиця 1.4

Документи первинного обліку поточних

Первинний документ	Коротка характеристика
Розрахунки з постачальниками та підрядниками	
Договір постачання ТМЦ/надання послуг	Це такий різновид договору купівлі-продажу, за яким продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму. Якщо договір був укладений з не резидентами, то договір повинен дублюватися на іноземній мові. Якщо підприємство реалізує продукцію в інше місто, то в угоді про поставку продукції має бути зазначений перевізник, вид транспорту та спосіб відправки готової продукції.
Рахунок-фактура	Документ, що надається продавцем покупцеві і вміщує перелік товарів, їх кількість і ціну, по якій вони будуть поставлені покупцеві, формальні особливості товару (колір, вага і т. д.), умови постачання і відомості про відправника і одержувача. Рахунок-фактура є основним документом, згідно з яким оплачуються отримані товари чи послуги відповідно до вказаних умов. В рахунку-фактурі обов'язково зазначаються назва підприємства платника та постачальника, їх адреси, а також адреси банків, що їх обслуговують і безпосередньо вказується за що сплачена певна сума коштів, одиниця виміру, ціна і розмір податку на додану вартість.
ТТН	Основний документ на вантаж, що повинен оформлятися при здійсненні вантажних автоперевезень.
Накладна	Основний документ при транспортуванні вантажів, який регулює відносини між перевізником, відправником та одержувачем вантажу; оформляє та засвідчує договір перевезення вантажу.
Податкова накладна	Звітний податковий документ, що підтверджує виникнення податкового зобов'язання платника податків у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) і одночасно підтверджує право на податковий кредит у покупця — платника податків у зв'язку з придбанням таких товарів (робіт, послуг). В податковій накладній вказується назва покупця та продавця їх адреси та їх індивідуальні податкові номери і номери свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ, а також номенклатура поставки товарів (робіт, послуг) продавця одиниця виміру, кількість, ціна продажу одиниці продукції без урахування ПДВ, розмір ПДВ, загальна сума коштів, що підлягає сплаті з ПДВ.
Довіреність	Односторонній правочин, що фіксує межі повноважень представника, який, діючи на підставі довіреності, створює права та обов'язки безпосередньо для довірителя.
Акт приймання-передачі ТМЦ	Документ, який фіксує приймання-передачу товароматеріальних цінностей від однієї юридичної особи або від одного співробітника підприємства іншому.
Акт приймання-передачі робіт, послуг	Документ, який фіксує фактичне надання послуг, виконання робіт, в т.ч. будівельно-монтажних на об'єкті будівництва та ремонтних робіт. Складається й підписується представниками сторін підрядного договору (замовника й підрядника) або приймальною комісією.

Для проведення повного контролю за поточною заборгованістю підприємства доцільно розглянути особливості ведення обліку поточної заборгованості.

Облік поточних розрахунків доцільно вести на аналітичних рахунках до субрахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»:

631/11 «Заборгованість за товари з майбутньою оплатою»,

631/12 «Заборгованість за роботи та послуги з майбутньою оплатою»,

631/21 «Заборгованість за товари, відстрочена»,

631/22 «Заборгованість за роботи і послуги, відстрочена»,

631/31 «Прострочена заборгованість за товари»,

631/32 «Прострочена заборгованість за роботи та послуги»,

632/11 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками з майбутньою оплатою»,

632/21 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, відстрочена»,

632/31 «Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, прострочена».

Саме за допомогою вищевказаних рахунків відстежується кредиторська заборгованість, терміни її погашення.

З кожним новим замовленням за яке немає попередньої домовленості щодо попередніх розрахунків, збільшується кредиторська заборгованість за товари перед покупцями, до того моменту, поки клієнти не отримають свій товар. На дату надходження коштів на поточний рахунок визнається кредиторська заборгованість перед покупцями з відображенням за кореспонденцією рахунків:

Дт 311 – Кт 681;

також, на цю саму дату виникають податкові зобов'язання з податку на додану вартість. Варто звернути увагу і на види доставки продукції.

У тому випадку, коли доставку здійснюють сторонні кур'єрські служби, але інтернет-торговець контролює весь процес, тоді зобов'язання вважаються виконаними тільки в момент передачі товару покупцю, у результаті, в обліку

відображають продаж безпосередньо за фактом передачі товару. У такому разі товари, передані сторонній кур'єрській службі, продовжують бути активами до моменту їх передачі покупцеві. Для їх обліку продавець виділяє окремий субрахунок (наприклад, 2821 "Товари, передані перевізникам").

На дату передачі товару перевізникові в обліку відображають запис:

Дт 2821 – Кт 281 і Дт 643 – Кт 641/ПДВ (на суму ПДВ).

За фактом передачі товару покупцеві інтернет-торговець проводить продаж в обліку і визнає дохід:

Дт 361 – Кт 702 (на суму доходу з ПДВ) і Дт 702 – Кт 643 (на суму ПДВ).

Одночасно списується собівартість реалізованого товару:

Дт 902 – Кт 2821

На рахунку 60 «Короткострокові кредити» відносяться банківські кредити та прострочені кредити, термін погашення яких у національній та іноземній валютах не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу. Отримана сума кредиту (позики) відображається в Кредит рахунку, який має такі субрахунки:

№601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті»

№602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті»

№603 «Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті»

№604 «Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті»

№605 «Прострочені позики в національній валюті»

№606 «Прострочені позики в іноземній валюті».

Аналітичний облік ведеться за позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо за строками їх погашення.

Стан розрахунків за поточними зобов'язаннями, переведеними зі складу довгострокових, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу ведуть на рахунку 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями». За кредитом цього рахунку відображають ту частину довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу, за дебетом - погашення поточної заборгованості, її списання, має такі субрахунки:

611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті» ведеться облік частини довгострокових зобов'язань, заборгованість за якими виражена в нацвалюті.

612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в Іноземній валюті» ведеться облік частини довгострокових зобов'язань, заборгованість за якими виражена в іноземній валюті.

Аналітичний облік ведуть за кредиторами та видами заборгованості.

Заборгованість постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам, на яку підприємством видані векселі ведуть на рахунках 62 «Короткострокові векселі видані» за кредитом цього рахунку відображається видача векселів в забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників та інших кредиторів та в забезпечення інших операцій, за дебетом - погашення заборгованості за виданими векселями, має такі субрахунки:

621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті»

622 «Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті».

Аналітичний облік ведеться за кожним виданим векселем та за строками їх погашення.

Синтетичний облік з постачальниками та підрядниками, за одержані від учасників ПФГ товарно матеріальні цінності (роботи, послуги) ведуть на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». За кредитом рахунку відображається заборгованість за одержані товарно – матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом – її погашення, списання. Має такі субрахунки:

631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»

632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»

633«Розрахунки з учасниками ПФГ»

Аналітичний облік ведуть окремо за кожним постачальником в розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

З усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету є

рахунок 64 «Розрахунки з податками й платежами ». За кредитом цього рахунку нараховуються платежі до бюджету, за дебетом – належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання.

641 «Розрахунки з податками» (податок на прибуток, податок на додану вартість та інші податки)

642 «Розрахунки з обов'язковими платежами» обов'язкові платежі та облік яких не ведеться на рахунку 65.

643 «Податкові зобов'язання» ведуть облік суми на додану вартість, визначену, із суми одержаних авансів за готову продукцію що підлягає відвантаженню.

644 «Податковий кредит» ведуть облік суми податку на додану вартість, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання. Аналітичний облік ведуть за усіма видами.

Облік за зборами на обов'язкове державне пенсійне страхування, на соціальне страхування, на страхування на випадок безробіття ведуть на рахунку 65 «Розрахунки за страхування». За кредитом відображають нарахування зобов'язань за страхування, та одержані від органів страхування кошти, за дебетом – погашення заборгованості та витрачання коштів страхування. Аналітичний облік ведеться за кожним видом зборів і відрахувань.

Розрахунки за виплатами працівникам (за всіма виплатами заробітної плати, премії, допомог), не одержані в установлені строки з каси підприємства виплати працівникам ведуть на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», має такі субрахунки:

661 «Розрахунки за заробітною платою»

662 «Розрахунки з депонентами»

663 «Розрахунки з іншими виплатами»

За кредитом рахунку відображають нараховану основну та додаткову з/п, премію, допомогу по тимчасовій непрацездатності, та інші виплати, за дебетом - виплата основної та додаткової з/п, премії, допомоги по тимчасовій

непрацевдатності. Аналітичний облік ведеться за кожним працівником, видами витрат та утримань.

За кредитом рахунку 67 «Розрахунки з учасниками» відображається збільшення заборгованості підприємства перед засновниками та учасниками товариства, за дебетом – її зменшення (погашення), в тому числі реінвестування доходів тощо. Цей рахунок має такі субрахунки:

671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами» обліковують дивіденди, нараховані власникам простих та привілейованих акцій (часток у статутному капіталі) за рахунок прибутку або інших, передбачених установчими документами, джерел.

672 «Розрахунки за іншими виплатами» ведуть облік інших виплат, нарахованих засновникам та учасникам за користування майном, зокрема земельним і майновим паєм, а також виплат у зв'язку з одержанням належної вибулому учаснику (засновнику) частини активів підприємства.

Аналітичний облік ведеться за кожним засновником та учасником та за видами виплат.

На синтетичному рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» ведеться облік розрахунків за операціями, що не можуть бути відображені на рахунках 63 – 67, має такі субрахунки .

681 «Розрахунки за авансами одержаними» облік одержаних авансів під поставку матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків постачальника за продукцію і виконані роботи.:

682 «Внутрішні розрахунки» ведеться облік всіх видів поточних розрахунків з дочірніми і асоційованими підприємствами.

683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» ведеться облік внутрішньогосподарських розрахунків з виробничими одиницями і господарствами, виділеними на окремий баланс, за взаємним випуском матеріальних цінностей; реалізацію продукції, робіт, послуг; передачею витрат загалом - управлінської діяльності; виплатою заробітної плати працівникам цих

господарств; за іншими видами розрахунків. Передача актів (основних засобів, готової продукції, товарів тощо) від одного підрозділу (філії) іншому, виділеному на окремий баланс, відображається за кредитом рахунків обліку відповідних активів і дебетом субрахунку 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки», а їх одержання – зворотною кореспонденцією цих рахунків.

684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» ведеться облік нарахованих відсотків за:

- використання коштів або товарів (робіт, послуг), отриманих у кредит;
- використання майна, отриманого в користування (орендні, лізингові операції тощо);

685 «Розрахунки з іншими кредитами»

На субрахунку 685 «Розрахунки з іншими кредитами» ведеться облік операцій, які не передбачені для обліку на інших субрахунках рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями», а саме: з різними організаціями за операціями некомерційного характеру (учбовими та науково – дослідними закладами тощо); з наймачами квартир і особами, які проживають у гуртожитках житлово-комунального господарства підприємства, організації; з орендарями нежитлових приміщень житлово-комунального господарства; з батьками дітей за відвідування дитячих закладів; за іншими операціями.

Аналітичний облік розрахунків за іншими кредиторами ведеться окремо за підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими здійснюються розрахунки (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Кореспонденція рахунків по обліку поточних зобов'язань

№	Зміст операції	Первинний документ	Дебет	Кредит	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6
1	Погашено поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	Журнал обліку цінних паперів	61	31	10000
2	До сплати пред'явлений вексель	Вексель	621	685	9000

3	Пред'явлений вексель до сплати продавцем (постачальником)	Вексель	622	632	11000
4	Видано вексель постачальникам	Вексель	632	622	12000
5	Проводиться оплата рахунків постачальників і підрядників готівкою з каси підприємства за отримані товарно – матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги	Видатковий касовий ордер	63	30	20000
6	Проводиться оплата рахунків постачальників і підрядників із підприємства в банках	Виписка банку	63	31	13000
7	Проводиться оплата рахунків постачальників і підрядників короткостроковими векселями	Вексель	63	34	13000
8	Отримано від постачальників виробничі запаси		20	63	7000
9	Отримано від постачальника МШП		22	63	500
10	Отримано від постачальників товари		28	63	6000
12	За отримані товари, послуги, роботи відображений податковий кредит	Податковий касовий ордер	641	63,68	1000
13	Отримано з бюджету суми відшкодування податків	Податкова накладна	311	641	1000
14	Утриманий податок на дивіденди з доходів, на рахованих учасникам		671	641	900
15	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ (при отриманні передоплати до відвантаження продукції (товарів, робіт, послуг); при першій операції отримання продукції (товарів, робіт, послуг) при бартері)	Податковий касовий ордер	643	641	250
16	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ, термін відображення якого при бартері не настав або настав раніше	Податковий касовий ордер	644	63,68	600
17	Нарахований збір на обов'язкове державне пенсійне страхування на фактичні витрати за оплату праці працівників або на винагороди за використання робіт (послуг) за договорами цивільно – правового характеру		23,91,92,93	65	2200
18	З каси підприємства виплачена заробітна плата		661	301	11000
19	Нараховується заробітна плата працівникам підприємства, зайнятим на роботах, пов'язаних з придбанням або створенням матеріальних і нематеріальних необоротних активів		15	661	8500

20	Нараховується заробітна плата працівникам основного виробництва		23	661	7200
21	Утримано із заробітної плати ПДФО (18%) та військовий збір (1,5%)		661	641	2100
22	Відображена виплата з каси дивідендів		671	30	2000

Узагальнені інформація про операції з ведення обліку поточних зобов'язань відображається в регістрах бухгалтерського обліку (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Облікові регістри обліку поточних зобов'язань

номер		Найменування і призначення
Журнал	Відомість	
		Облік короткострокових позик
2		Журнал 2 за кредитом рахунків 60
		Облік поточних зобов'язань
3		Розділ I Журналу 3. Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інших розрахунків і резерву сумнівних боргів (за кредитом рахунків 62, 63, 68)
		Розділ II Журналу 3. Облік розрахунків з бюджетом, облік довгострокових та поточних зобов'язань (за кредитом рахунків 61, 64, 67, 69)
	3.3	Відомість аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками
	3.4	Відомість аналітичного обліку виданих векселів
	3.5	Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями
		Головна книга
		Бухгалтерська довідка
		Аркуш-розшифровка

При підготовці фінансової звітності всі статті зобов'язань повинні переглядатися з точки зору відповідності умовам їх визнання, класифікації та оцінки. Зобов'язання, визнані статтями балансу на дату складання фінансової звітності, повинні бути відображені в балансі. При правильному виконанні правил бухгалтерського обліку ця відповідність встановлюється між залишками на рахунках і даними балансу (звіту про фінансовий стан).

Кредиторська заборгованість відображається в пасиві по рядку 1600 балансу за статтю «Короткострокові кредити банків». Дана стаття призначена для відображення поточних кредитних зобов'язань підприємства перед банком.

Рядок 1605 «Вексель виданий» – у цьому додатковому пункті відображається сума зобов'язань компанії за видачею векселів під забезпечення поставок (робіт, послуг) від постачальників, підрядників та інших кредиторів.

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	868 793	228 627
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	116 751	92 696
товари, роботи, послуги	1615	794 275	475 713
розрахунками з бюджетом	1620	131 216	189 871
у тому числі з податку на прибуток	1621	258	84 378
розрахунками зі страхування	1625	5 316	5 020
розрахунками з оплати праці	1630	22 719	140 898
одержаними авансами	1635	175 676	154 925
розрахунками з учасниками	1640	1 876	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	36 950	85 257
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	30 876	30 773
Усього за розділом III	1695	2 184 448	1 403 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 793 443	6 055 196

Примітки: н/д

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Рис. 1.3. Фрагмент форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ПАТ «Оболонь»

Поточна кредиторська заборгованість:

- рядок 1610 "Довгострокові зобов'язання" - у цьому записі відображається сума довгострокових зобов'язань, які необхідно погасити протягом 12 місяців з дати балансу;

- Рядок 1615 "Товари, роботи, послуги" - у цьому пункті відображаються суми заборгованості перед постачальниками та підрядниками за матеріальне майно, виконану роботу та отримані послуги (крім зазначених у статті 1605). Якщо

зобов'язання, забезпечене векселем, не відображається в рядку 1605, то в цьому рядку робиться відмітка;

- Рядок 1620 «Бюджетна звітність» - У цій статті відображаються всі види заборгованості підприємства перед бюджетом (включаючи податки з працівників підприємства). Оскільки в рядку 1621 додатково відображається заборгованість з податку на прибуток, то показник цього рядка має бути більшим або дорівнювати йому;

- Рядок 1621 "Включає податок на прибуток" - поточна заборгованість з податку на прибуток відображається в окремому рядку. Цей рядок включається до балансу у складі рядка 1620;

- рядок 1625 "Страхові розрахунки" - тут відображаються відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства та особисте страхування працівників;

- Рядок 1630 «Рахунок із заробітної плати» – у цьому розділі визначаються зобов'язання підприємства по заробітній платі, включно з депонованою заробітною платою;

Рядок 1635 «Кредиторська заборгованість за отримані аванси» – ця додаткова стаття відображає суму авансів, отриманих від інших.

Зверніть увагу: якщо підприємство не використовує субрахунок 681 (безпосередньо перерахований через субрахунок 361), послідовність відображення кредиторської заборгованості, яка отримала авансовий платіж, буде дещо змінено. Потім розширюється сальдо рахунку 361: у цьому рядку (1635) сальдо становить Kt 361, а в рядку 1125 сальдо – Dt 361.

Рядок 1640 «Поточна кредиторська заборгованість, розрахована з учасниками» – ця додаткова стаття відображає зобов'язання підприємства перед його учасниками (засновниками) щодо розподілу прибутку (дивідендів тощо) та капіталу.

Рядок 1645 «Поточна кредиторська заборгованість з внутрішніми розрахунками» – цей додатковий рядок призначений для відображення зобов'язань

компанії перед пов'язаними сторонами та внутрішньої кредиторської заборгованості, зокрема між членами групи тощо.

Рядок 1650 «Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю» — у цьому доповненні страхова компанія відображає суму кредиторської заборгованості за страховими виплатами, страховими преміями, отриманими авансовими платежами, що підлягають сплаті страховим агентам, брокерам і посередникам Сума кредиторська заборгованість і премії перед перестраховиками, інша кредиторська заборгованість за страховою діяльністю.

Рядок 1660, «Поточне забезпечення» — тут вказується сума резерву, яку планується використати протягом 12 місяців з дати балансу для покриття витрат на створення відповідного резерву для цієї мети.

Рядок 1665 «Дохід за майбутні періоди» – цей запис визначає дохід, отриманий протягом поточного або попереднього звітного періоду для наступного звітного періоду.

Рядок 1670 «Відстрочений комісійний дохід від перестраховиків» – у цьому додатковому рядку страховик вказує неамортизований залишок комісійних, отриманих від перестраховиків, які відкладено на майбутнє для відповідності преміям, переданим перестраховикам за період.

Рядок 1690 "Інші поточні зобов'язання" - у цій статті записується сума зобов'язання, яке через свою важливість не може бути виділено окремою статтею або включено до інших статей, перелічених на р. III. .

Рядок 1695 «Усього за частиною III» — показник для цього рядка обчислюється як сума рядків 1600, 1605, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1640, 1645, 1650, 1660, 1665, 1670, 1690.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОБОЛОНЬ» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика і організація обліку на ПАТ «Оболонь»

ПАТ «Оболонь» розпочало свою діяльність у 1974 році, коли було запущено пивзавод. Відкриття виробництва збіглося з Олімпіадою 1980 року. У 1980 році, під час розквіту XXII Олімпійських ігор, Київський пивзавод №3 офіційно відкрився і випустив перші сорти пива. У 1986 році на базі Київського пивоварного заводу 3 було створено безалкогольну пивну компанію «Оболонь», до складу якої також увійшли Київський пивзавод 1, Київський пивзавод 2 та Фастівський пивзавод. У 1993 році приватизоване підприємство набуло юридичного статусу закритого акціонерного товариства.

У 1998 році ЗАТ «Оболонь» вперше в одній галузі отримало міжнародну сертифікацію системи управління якістю ISO-9001 версії 1994 року, що підтвердило, що українські підприємства виробляють продукцію світового рівня. У 2004 році була введена в експлуатацію найбільша в Європі лінія розливу пива продуктивністю 110 тис. пляшок на годину. З введенням в експлуатацію нової лінії розливу завод «Оболонь» увійшов до трійки найпотужніших пивоварень Європи. У 2008 році компанія пройшла одночасно чотири сертифікації систем менеджменту. «Оболонь» підтверджує відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001:2001 (Система управління якістю), ДСТУ ISO 22000:2007 (Система управління безпечністю харчових продуктів), ДСТУ ISO 14001:2006 (Система управління навколишнім середовищем), ДСТУ ISO: 2006 (Система управління охороною праці). У 2009 році в селі створено солодовий завод. Чемерівці на Хмельниччині – одне з найсучасніших у Європі. Інвестиції в проект становлять 100 млн доларів США, а річна потужність підприємства з виробництва солоду – 120 тис. тон.

У 2009-2011 роках проведено реконструкцію та введено в експлуатацію виробничий комплекс, впровадив лінії розливу скляної тари, ПЕТ-пляшок, банок і

бочок для виробництва слабоалкогольних і безалкогольних напоїв, впровадив тару (ящики), кріпильні стрічки, створив фірмові магазини. Загальний обсяг інвестицій у виробничий комплекс перевищує 50 млн грн. Крім того, ПАТ «Оболонь» у 2012 році в Олександрії розпочало виробництво ПЕТ-преформ 31,7 г (1 л) і 34,7 г (1,25 л) для будівництва вартістю 62 млн грн. У 2012 році завершено реконструкцію фахівського пивзаводу «Оболонь» ПАТ «Zieberta». ТОВ «Пивоварня Zieberta» збільшує виробничу потужність до 10 млн дал пива на рік. ПрАТ «Оболонь» Красилівське: Реконструкція розливного цеху №1 та складу готової продукції №2

У 2013 році реконструйовано та введено в експлуатацію підприємства першої та другої черги річним випуском 130 млн пляшок пива. Відремонтовано та введено в експлуатацію розливний цех №2, який почав випуск бутильованої води у 2014 році. Наприкінці 2014 року компанія завершила розширення солодового елеватора та 14 додаткових силосів у місті Чемерівка Хмельницької області. Це додає до 2160 м3 потужності. Інвестиції в проєкт становлять 20,5 млн грн.

Протягом звітнього періоду компанія залишалася основним гравцем у галузі, що характеризується гострою конкуренцією, значним впливом сезонних змін і загальної економічної ситуації в Україні та світі, в тому числі у зв'язку з кризою, викликаною Covid-19.

Закон України від 16 липня 1999 р. "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлює правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Відповідно до Закону, бухгалтерський облік - це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність для прийняття рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами. Тому складання фінансової звітності — фінансової звітності, яка містить інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух коштів за звітний період — є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Метою бухгалтерського обліку та фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та достовірної інформації про фінансовий стан підприємства, результати діяльності та рух грошових коштів.

Протягом багатьох років структура формувалася під впливом стратегії розвитку, спрямованої на диверсифікацію виробництва, перехід на власне виробництво сировини, інноваційні методи, абсолютну екологічну безпеку та повну соціальну відповідальність. ПрАТ «Оболонь» має дочірні підприємства:

ПрАТ «Оболонь» «Красилівське» - Хмельницький район, м. Красилів, 3.

ПрАТ «Оболонь» Зіберський Пивоварний Кодекс - Київська обл., м. Фастів, вул. Пушкінська, 3.

ТОВ "Оболонь Агро" Код ЗКПО - 34222628 - Хмельницька обл. Чемерівці.

ОДП «Оболонь-Русь» 220037 Республіка Білорусь, м. Мінськ.

Корпорація «Оболонь» об'єднує головний завод, два самостійних магазини, два дочірніх підприємства та чотири компанії з юридичними правами. Загалом у компанії працює близько 7500 осіб. Основний структурний підрозділ компанії «Оболонь».

Головний завод у Києві: ПАТ «Оболонь» (виробництво пива, безалкогольної продукції, мінеральної води, пивної дробини тощо) (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Логотип ПАТ «Оболонь»

Підприємство - це юридична особа, яка має окремий баланс, власне майно, рахунки в установах банків, печатку, форму реквізитів і найменування.

Бухгалтерія є самостійним структурним підрозділом ПАТ «Оболонь», підпорядкованим фінансовому директору.

Організаційна структура бухгалтерії ПАТ «Оболонь» представлена на рисунку 1. 2.2.

Рис. 2.2. Організаційна структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь»

Завдання і обов'язки бухгалтерів ПАТ «Оболонь»

Підприємства ведуть самостійний і повний облік необоротних активів, запасів, коштів, розрахункових та інших активів, власного капіталу та зобов'язань, доходів і витрат, підприємств і технології обробки даних, а також застосовують методи бухгалтерського обліку, які відповідають єдиним принципам. І враховуйте специфіку.

Забезпечити повне та достовірне відображення інформації, що міститься в основних документах бухгалтерського обліку.

Угода з власником (керівником) підприємства та керівником бухгалтерії, подання документів про перерахування коштів до банківських фінансових установ для окремих податків та розрахунків з іншими кредиторами відповідно до договірних зобов'язань.

Брати участь в інвентаризації майна та заборгованості підприємства, підготовці матеріалів нестачі, відшкодуванні збитків, втрат, крадіжок і пошкодження майна підприємства, веденні бухгалтерського обліку філій, представництв, відділень та інших самостійних підрозділів підприємства.

Готувати дані для включення у фінансову звітність, складати таблиці та інші періодичні звіти на основі даних бухгалтерського обліку.

Забезпечує готовність оброблених документів, реєстрів і звітів до зберігання в установлені терміни.

Постійно розуміти та вивчати нові нормативні підходи та довідкові документи з організаційного обліку та давати рекомендації щодо корпоративного впровадження.

Відповідно до Закону України від 16 липня 1999 року № 996-ХІУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ПАТ «Оболонь» видало наказ «Про облікову політику», яким визначено:

- складання бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України.

- бухгалтерський облік ведеться відповідно до Плану бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. Пропозиція № 91 щодо впорядкованості використання реєстрів бухгалтерського обліку затверджена наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356 № 356.

Відповідно до НП(С)БО-1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності ґрунтується на засадах забезпечення та дотримання доходів і витрат. При визначенні фінансових результатів за звітний період доходи і витрати за звітний період. Необхідно враховувати витрати на отримання цих доходів. При цьому доходи та витрати відображаються в обліку та звітності по мірі їх виникнення, незалежно від строків надходження та оплати.

Підготовка бухгалтерської та фінансової звітності здійснюється за такими принципами:

- операційна автономність (особиста власність підприємства та зобов'язання власників не відображаються у фінансовій звітності);

- безперервність бізнесу;

- періодичні (звітний період - календарний рік, проміжна - квартальна звітність - наростаючим підсумком з початку звітності);

- історична (фактична) вартість - пріоритет оцінки активів за ціною придбання активів;

- розрахунок і звірка доходів і витрат;

- повне покриття;

- послідовність - постійне застосування обраної політики;

- обачність - не допускається недооцінка ні зобов'язань і витрат підприємства, ні активів і доходів підприємства;

- єдиний грошовий захід.

Організація бухгалтерського обліку комерційних операцій приймає дев'ятий вид суб'єкта організації, а об'єктом калькулювання собівартості продукції повинен бути вид продукції. Визначення собівартості продукції включає такі статті, які безпосередньо стосуються конкретних об'єктів витрат:

- прямі матеріальні витрати;

- прямі витрати на оплату праці;

- інші прямі витрати.

Для визначення собівартості продукції проводиться калькуляція продукції за номенклатурою накладних статей.

Управлінські витрати та витрати на збут розраховуються за номенклатурою статей витрат.

Фінансові результати для прогнозованих витрат готуються щомісячно таким чином:

- витрати на збут, адміністративні витрати, витрати на маркетинг та інші операційні витрати, пов'язані з результатами кампанії;

- віднесення фінансових витрат і втрат участі на результати фінансової діяльності;

- Віднести інші витрати на результати іншої діяльності.

Забезпечувати своєчасне дотримання принципів єдиного бухгалтерського обліку та складати та подавати фінансову звітність відповідно до положень бухгалтерського обліку.

Облікова політика підприємства повинна відображати всі основні питання бухгалтерського обліку підприємства, і до її формування необхідно підходити обережно, оскільки від цього в кінцевому рахунку залежить об'єктивність і достовірність розкриття інформації про фінансовий стан підприємства у фінансовій звітності. заява.

Зміни в обліковій політиці можуть відбуватися лише згідно з P(S)BO і повинні бути описані та розкриті в примітках до фінансової звітності.

В ПАТ «Оболонь» в наказі керівника підприємства визначаються положення облікової політики, складається графік документообігу, складається план роботи бухгалтерії.

Послідовність облікової політики ПАТ «Оболонь» така:

Бухгалтерський облік ведеться бухгалтерією підприємства на чолі з головним бухгалтером. Головний бухгалтер підприємства може створювати посади заступника (заступників). Їх кількість визначається штатним розписом підприємства. Кількісний та якісний склад бухгалтерії визначається штатним розписом і затверджується окремим наказом керівника підприємства.

Права та обов'язки головного бухгалтера та всіх бухгалтерів визначаються Положенням про бухгалтерський облік, цим наказом та затвердженою робочою інструкцією. Відповідно до пункту 7 статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» головний бухгалтер підприємства:

- Забезпечувати дотримання встановлених принципів єдиного бухгалтерського обліку, складання та своєчасного подання фінансової звітності;
- контроль організації за відображенням в бухгалтерському обліку всіх господарських операцій (наскільки їй відомо);
- брати участь у складанні матеріалів, пов'язаних з нестачами і втратами внаслідок нестач, крадіжок і втрати товарної вартості;
- Забезпечення бухгалтерського аудиту філій, представництв, відділень та інших самостійних підрозділів (за наявності);
- Розробити та забезпечити дотримання для всіх структурних підрозділів підприємства єдиної організаційної та бухгалтерської методики.

Наказ головного бухгалтера про організацію та здійснення бухгалтерського обліку є обов'язковим для всіх підрозділів і працівників підприємства. Наказ уповноважує головного бухгалтера перепідписувати основні бухгалтерські документи, книги бухгалтерського обліку та відповідну звітність.

Головний бухгалтер підзвітний особисто керівнику підприємства. У разі відсутності головного бухгалтера виконання обов'язків та відповідальність покладається на його заступника. У разі поважної відсутності головного бухгалтера, його заступника та іншого працівника бухгалтерії - окремим письмовим наказом керівника підприємства. Обов'язки інших бухгалтерів визначаються наказом, затвердженим керівником підприємства.

Затверджено перелік посадових осіб, які складають фінансову звітність та примітки відповідно до вимог Закону про бухгалтерський облік, Національних нормативних документів, податкової та платіжної звітності.

Щодо методу обліку, то наказом визначено наступне: Граничний ліміт суттєвості встановлений у розмірі 0,1 млн. грн. До основних засобів належать матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання понад один рік і первісна вартість яких перевищує 20 000 грн. Обліковою одиницею основних засобів є предмет основних засобів. Фактичні витрати, пов'язані з утриманням основних засобів, слід включати до витрат виробництва. При нарахуванні амортизації основних засобів прийняті такі методики, які обрані та затверджені відділом інженерно-технологічної та економічної служби підприємства:

— методи виробництва — виробниче обладнання та транспортні засоби, що використовуються для забезпечення виробництва матеріалів;

— Прямий метод — Основні засоби інших груп.

Ліквідаційна вартість основних засобів не встановлюється, а для амортизації приймається 0.

Визначити умови використання нематеріальних активів за групами за класифікацією (ст. 5 П (С) БО 8):

- Право користування майном (право користування будівлею, права оренди)
- 5 років;

- права на торговельну марку для товарів і послуг - 10 років;

- Права промислової власності (права на винаходи, моделі, промислові зразки) - 5 років;

- Авторські та суміжні права (програмне забезпечення, бази даних) - 2 роки;
- Гудвіл - 10 років.

Встановити прямолінійний метод нарахування амортизації для нематеріальних активів. Ліквідаційна вартість нематеріального активу для цілей амортизації приймається рівною нулю. Нематеріальні активи з активними ринками переоцінюються за справедливою вартістю на дату балансу.

Встановити вартостісну межу матеріальних активів, що належать до інших необоротних матеріальних активів, до максимуму 20 000 гривень. Оскільки такі активи не відповідають нормам визнання активів, 50% суми амортизації амортизуються в перший місяць використання, а решта 50% амортизуються в місяці вибуття (списання). Матеріальні активи, вік яких менше одного року, класифікуються як малоцінні швидкопсувні предмети (МШП).

Визнання та попередня оцінка товарно-матеріальних цінностей (матеріалів, сировини, палива, комплектуючих, товарів) залежить від того, як збираються запаси підприємства: оплачена закупівля, саморобка, пайова участь, безоплатне стягнення товарно-матеріальних цінностей в обмін на подібні та різнорідні активи відповідно до ст. П(С)БО 9 . Найменування товарно-матеріальних цінностей вважається одиницею обліку запасів. Аналітичний облік руху запасів організовується за такими сегментами:

- в бухгалтерському - в кількостях і сумах;
- на складах - у кількості;
- у магазинах - за кількістю та загалом;
- у виробництві - за кількістю.

Застосовуйте систему безперервної оцінки запасів. Оцінку незавершеного виробництва слід проводити за нормативними витратами. Оцінка запасів при їх введенні у виробництво чи інше вибуття має прийматися за методом визначення собівартості. При складанні балансу запаси оцінюються та відображаються в бухгалтерському обліку та звітності за найменшою з двох оцінок: первісної вартості або чистої вартості реалізації. Транспортно-заготівельні витрати, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальників,

включаються безпосередньо до собівартості запасів, інші витрати, що входять до первісної вартості запасів, придбаних у постачальників, відносяться до місячної вартості.

Предмети, придбані для продажу, оцінюються за ціною продажу. Оцінити ступінь завершеності операції з надання послуги шляхом вивчення виконаної роботи, при цьому дохід за звітний період після виконання наданої роботи (наданої послуги) відображається в бухгалтерському обліку за методом вивчення виконаної роботи та надані послуги, за винятком випадків, коли дохід неможливо достовірно визначити.

Використовується для узагальнення інформації про витрати для рахунків для класу 9 «Витрати виробництва». Затверджуються переліки, складові статей для калькулювання собівартості продукції (техніки, послуги), переліки та комплектуючі, послідовність розподілу змінних і постійних накладних витрат.

Витрати майбутніх періодів списуються за спеціальними розрахунками на основі кошторисів виробництва та інжинірингу (надання послуг) з урахуванням запланованих обсягів продукції.

Відповідальність за допущення несанкціонованого доступу до облікової інформації покласти на головного бухгалтера підприємства.

Затверджено форми первинних облікових документів, які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними органами, в тому числі форми первинних документів та форми зведених облікових документів; форми реєстрів бухгалтерського обліку, що складаються на ділянках з автоматизованим обліком.

Затверджено право підпису довіреностей на отримання товарно-матеріальних активів, укладання угод:

- директор – перший підпис;
- головний інженер - перший підпис;
- головний бухгалтер – другий підпис;
- заступник головного бухгалтера - другий підпис.

Встановлено місце зберігання (архів підприємства) первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, виготовлених на всіх видах носіїв інформації. Строки зберігання визначені в додатках до цього наказу. Доступ сторонніх осіб до такого приміщення (архіву) без спеціального на те дозволу заборонити.

Затверджено систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності та контролю господарських операцій. Для підтвердження достовірності фінансової звітності щорічно проводити аудиторські перевірки фінансової звітності аудиторською фірмою.

З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності проводити інвентаризацію майна і фінансових зобов'язань, відповідно до статті 10 Закону про бухгалтерський облік та інших нормативних документів.

Інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводити перед складанням річної фінансової звітності підприємства, орієнтовно в обов'язковому порядку. Точний час і порядок їх проведення, відповідальних осіб визначити окремим письмовим розпорядженням (наказом) керівника підприємства.

В усіх інших випадках об'єкт і строк проведення інвентаризації визначаються відповідальною особою підприємства відповідно до чинного законодавства. Термін і перелік об'єктів, що підлягають обліку, визначаються окремим письмовим наказом (розпорядженням) керівника підприємства. Проведення інвентаризації (плановий та позаплановий облік активів і зобов'язань, основних засобів, інших необоротних активів, МСП, інших матеріальних цінностей тощо), затвердження постійно діючої інвентаризаційної комісії у складі: головного інженера – голови комісії, ст. Бухгалтер - член комітету; менеджер з продажу - член комітету; менеджер з технології виробництва є членом комітету.

Використовуйте категорію рахунків 9, Витрати на виробництво, щоб узагальнити інформацію про витрати компанії.

Обліково-аналітичний процес ПАТ «Оболонь» – це комплекс процедур перетворення первинної інформації про бізнес-процеси, що виконується ПАТ «Оболонь» з метою позитивного впливу на його постійне вдосконалення для підвищення ефективності управління.

Розглядаються обліково-аналітичні процеси за змістом і технологією обробки інформації, що характеризує економічні процеси, і ці дані трансформуються за певними процедурами з метою оптимізації управління цим процесом.

За змістом процес аналізу бухгалтерського обліку є замкнутою системою обліково-економічної інформації основного комплексу фінансово-господарської діяльності, яка включає: об'єкти обліку, джерела інформації та методичні прийоми обліку.

Заключним етапом обліково-аналітичного процесу ПАТ «Оболонь» є впровадження інформаційних продуктів, заснованих на пріоритезації видачі даних, мультипрограмному режимі роботи комп'ютера при наданні споживачам інформації в реальному масштабі часу, підготовці бухгалтерського обліку. звіти для обов'язкового подання Фінансовий аналіз господарської діяльності та надання даних споживачам Підготовка податкових декларацій та належне подання.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки

Виробничо-господарська діяльність у 2021-2022 роках ПАТ «Оболонь» реалізує на виконання стратегічних планів досліджуваного підприємства по розширенню ринків збуту, нарощування обсягів виробництва, зростання ефективності роботи підприємства.

Проведемо аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки за допомогою таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «Оболонь»
за 2021-2022 роки

№ п/п	Показник	Одиниця виміру	Роки		Абсолютне відхилення, +/-	Темп зміни, %
			2021	2022		
1	2	3	5		6	7
1	Випуск продукції в діючих цінах	тис. грн.	7 152 910	10 383 000	3 230 089	145,16
2	Чистий дохід від реалізації	тис. грн.	5 986 592	8 649 174	2 662 582	144,48
3	Чисельність працівників	осіб	2251	2055	-196	91,29
4	Фонд плати праці	тис. грн.	728 365	853 060	124 695	117,12
5	Продуктивність праці (виробіток)	тис. грн./ особу	3177,66	5052,55	1 875	159,00
6	Середньорічна оплата праці	тис. грн./ особу	324	415	92	128,29
7	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	4 067 871	3 814 672	-253 199	93,78
8	Віддача основних засобів	грн./грн.	1,76	2,72	0,96	154,79
9	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	4 877 463	5 751 536	874 073	117,92
10	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	копійок	81,47	66,49	-15	81,61
11	Валовий прибуток	тис. грн.	1 109 129	2 897 638	1 788 509	261,25
12	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	-130 821	1 114 681	1 245 502	-852,07
13	Власний капітал	тис. грн.	2 542 672	3 665 011	1 122 339	144,14
14	Загальна вартість активів	тис. грн.	5 793 443	6 055 196	261 753	104,52
15	Рентабельність (збитковість) власного капіталу	%	-0,05	0,30	0,36	-
16	Рентабельність (збитковість) продукції	%	-0,03	0,19	0,22	-
17	Рентабельність (збитковість) активів	%	-0,02	0,18	0,16	-

Виходячи з даних таблиці можемо зробити висновки про господарську діяльність ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки:

- за рахунок зростання обсягів виробництва продукції збільшився чистий дохід від реалізації продукції у звітному році на 2 662 582 тис. грн. у порівнянні з попереднім роком (або на 44,48%);
- чисельність персоналу протягом звітнього періоду зменшилась на 196 осіб (або на 8,71%), що вплинуло на розмір фонду оплати праці, який зріс на 17,12%;
- середньорічна оплата праці зросла у 2022 році на 92,00 тис. грн., або на 28,29%;
- внаслідок зростання обсягів виробництва продукції, зросла собівартість реалізованої продукції у звітному році ПАТ «Оболонь» на 874 073 тис. грн. (або на 17,92%);
- в наслідок збільшення собівартості реалізованої продукції витрати на 1 гривню реалізованої продукції зросли на 18,39% - витрати на 1 грн. реалізованої продукції зменшились відповідно на 18 копійок у порівнянні з 2021 роком;
- середньорічна вартість основних засобів у звітному періоді зменшилась на 253 199 тис. грн (або на 6,22%);
- валовий прибуток у 2022 році зріс на 1 788 509 тис. грн.;
- фінансовим результатом роботи ПАТ «Оболонь» за 2022 рік є чистий прибуток в сумі 1 114 681 тис. грн тоді як у 2021 році збиток в сумі 130 821 тис. грн. Зростання чистого прибутку підприємства свідчить про ефективність роботи ПАТ «Оболонь» у звітному періоді;
- у звітному періоді рентабельність продукції у 2022 році склала 0,19%, зростання у зв'язку з зростанням ефективності виробництва продукції;
- рентабельність власного капіталу ПАТ «Оболонь» у 2022 році зросла і становила 0,3%.

Провівши аналіз основних техніко-економічних показників ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки, можемо відмітити, що досліджуване підприємство у 2022 році отримало чистий дохід в сумі 3 230 089 тис. грн. (або на 44,48%) порівняно з 2021

роком. Провівши дослідження основних показників діяльності можемо відмітити, що ПАТ «Оболонь» у звітному періоді працює ефективно і повинно надалі збільшувати обсяги виробництва напоїв, які користуються попитом у споживачів.

2.3. Теоретико-методичні основи та практичний аналіз поточних зобов'язань підприємства

Аналіз кредиторської заборгованості проводиться на основі наведеної в додатках фінансової звітності, підлягає загальному дослідженню та за окремими видами і кредиторами. Аналітичний облік проводиться на основі даних балансу та розрахунків з кредиторами, дозволяє виявити зміни розміру та складу кредиторської заборгованості, реальність і характер заборгованості, а також коли і чому утворилася заборгованість. Проведемо аналіз структури поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь» за 2021 – 2022 роки. На основі даних наведених в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь» за 2021 – 2022 роки

№	Показники	2021 рік	2022 рік	Питома вага, %		Абсолютне відхилення питомої ваги, в. п.
				2021 рік	2022 рік	
1	Кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги)	794 275,00	475 713,00	68,45	43,98	-24,47
2	Поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів					
3	З бюджетом	131 216,00	189871	11,31	17,55	6,25
4	У тому числі з податку на прибуток	258,00	84378	0,02	7,80	7,78
5	зі страхування	5316	5020	0,46	0,46	0,01
6	з оплати праці	22719	140898	1,96	13,03	11,07
7	з одержаними авансами	175676	154925	15,14	14,32	-0,82
8	Інші поточні зобов'язання	30 876,00	30 773,00	2,66	2,85	0,18
9	Всього	1 160 336,00	1 081 578,00	100,00	100,00	-

Із проведеного аналізу поточної кредиторської заборгованості ПАТ «Оболонь» за 2020 – 2021 роки в таблиці 2.2 бачимо, що сума поточної кредиторської заборгованості на кінець звітного 2022 року порівняно з 2021 роком зменшилась на 78 758 тис. грн. Зазначений приріст відбувався переважно за рахунок значної частки «Кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги)» в загальній структурі поточної заборгованості в 2022 році (43,98%). Зросла питома вага заборгованості з оплати праці, з податками по розрахунках з бюджетом на 6,25.

Кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги) зменшилась на 24,47%. Інші поточні зобов'язання зросли на 0,18%.

Загальне зменшення поточної кредиторської заборгованості ПАТ «Оболонь» позитивним фактором роботи підприємства у поточному році.

Рис 2.3. Структура поточної кредиторської заборгованості ПАТ "Оболонь" у 2022 році

Водночас слід зазначити, що ПАТ «Оболонь» не має прострочених платежів та страхування внаслідок активізації діяльності у звітному році, тому можна зробити висновок про покращення ліквідаційної ситуації з кредиторами.

Фінансова звітність не містить даних про прострочену кредиторську заборгованість, необхідних для аналізу. При внутрішньому аналізі стану розрахунків з кредиторами використовуються дані аналітичного обліку та вихідні документи, що дає можливість згрупувати кредиторську заборгованість за строками несплати (до 1 місяця, від 1-3 місяців), більше 3 місяців).

Для оцінки стану розрахунків з кредиторами розраховуються такі показники оборотності кредиторської заборгованості, як середні терміни погашення в днях і оборотність в годинах. Середній термін погашення кредиторської заборгованості в днях, необхідний для розрахунку з кредиторами, що обслуговують поточну діяльність у сегменті придбання, розраховується шляхом ділення середньої суми кредиторської заборгованості на середньоденну суму в сегменті придбання для розрахунку звітного періоду.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості визначається діленням суми, придбаної підприємством для поточної діяльності протягом звітного періоду, на середню суму заборгованості постачальникам або діленням кількості днів у поточному періоді на середній термін погашення.

Показник оборотності кредиторської заборгованості закупівельної частини діяльності підприємства в поточному періоді порівнюється з попереднім показником. Також проведено порівняння показників оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Якщо термін погашення кредиторської заборгованості перевищує час погашення дебіторської заборгованості за звітний рік принаймні на кілька днів, це свідчить про те, що компанія змогла утримувати кредит довше, ніж дозволив боржник.

Основною причиною зміни та виникнення структури кредиторської заборгованості являються взаємні неплатежі. Проведемо порівняльний аналіз на ПАТ «Оболонь» кредиторської і дебіторської заборгованості (табл. 2.3).

Порівняльний аналіз кредиторської і дебіторської заборгованості

ПАТ «Оболонь» за 2020-2021 рр.

№ п/п	Показник	Дебіторська заборгованість		Кредиторська заборгованість		Перевищення заборгованості			
						дебіторської		кредиторської	
		2021р.	2022р.	2021р.	2022р.	2021р.	2022р.	2021р.	2022р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Заборгованість за товари, роботи, послуги	417 089	580 193	794 275	475 713		104 480	377 186	-
2	За розрахунками з авансами	52 838	157 790	175 676	154 925		2 865	122 838	
3	За розрахунками з бюджетом	72 919	64 943	131216	189871			72 919	124 928
4	За розрахунками з податку на прибуток	3350		258	84378	3092			84378
5	За розрахунками з оплати праці	-	-	22719	140898	-	-	22719	140898
6	За розрахунками зі страхування	-	-	5316	5020	-	-	5316	5020
7	За розрахунками з нарахованих доходів	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Інші поточні заборгованості	13 978	9 311	30876	30773			16 898	21 462
9	Усього	560 174	812 237	1 160 336	1 081 578	3 092	107 345	617 876	376 686

Кредиторська заборгованість ПАТ «Оболонь» є значно меншою за дебіторську, що є позитивним фактором в роботі досліджуваного підприємства з точки зору дослідження фінансового стану та здатності віддавати борги, а з точки зору вчасного надходження грошових коштів негативним. Адаже, А ПАТ «Оболонь» свою заборгованість повертатиме у старих цінах, а прибутки отримає в нових.

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Теоретичні аспекти аудиту кредиторської заборгованості підприємства

Тематична та детальна частини методики аудиту кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги здійснюються за допомогою різноманітних аудиторських процедур, які включають арифметичні засоби контролю, методи аналізу документів, порівняння комплексного та аналітичного обліку, перевірку рахунків за довіреністю. рахунки, тестування та процедури обліку та аналізу для підтвердження оборотів і сальдо на рахунку.

Відповідно до МСА 315 аудитор повинні перевірити наступні звіти щодо залишків кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги:

- Наявність, тобто аудитор підтверджує наявність кредиторської заборгованості на кінець року. Також перевірте наступні документи: договір купівлі-продажу, транспортну накладну, рахунок-фактуру, акт прийняття та передачі. Крім того, аудитор можуть перевіряти поведінку клієнтів і контрагентів щодо звірки або вибірково надсилати листи-запити контрагентам клієнтів для підтвердження обороту та балансу на кінець року;

- Повнота, тобто підтвердження того, що на кінець року вся кредиторська заборгованість відображена клієнтом. Для цього використовуються звірки та запити між клієнтами та контрагентами;

- Оцінка, тобто підтвердження того, що кредиторська заборгованість включена у фінансову звітність у відповідній сумі та що всі відповідні коригування оцінки або розподілу належним чином зареєстровані. Отже, таким чином кредиторська заборгованість перевіряється, щоб переконатися, що її сума не занижена чи завищена;

- Права та обов'язки, тобто клієнт зобов'язаний підтвердити, що сума до сплати дійсно є сплаченою. Аудитор перевіряють договори купівлі-продажу, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, виконання робіт із приймання та

передачі. Джерела інформації для проведення перевірки правильності ведення обліку поточних зобов'язань підприємства наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Джерела інформації для проведення перевірки правильності ведення обліку поточних зобов'язань підприємства

Джерело	Пояснення
Нормативна інформація	– вимоги нормативно-правових актів, що регламентують адміністративні, господарські та майнові відносини; – положення про облікову політику та наказ щодо її затвердження; – установчі документи; – посадові інструкції працівників підприємства.
Планова інформація	– виробничі плани; – фінансові плани; – бізнес-плани; – угоди і контракти із контрагентами
Фактична інформація	– первинні документи з обліку короткострокових зобов'язань; – дані, що містяться в регістрах бухгалтерського обліку; – аудиторські висновки, акти ревізій, матеріали інвентаризації; – податкова, фінансова та статистична звітність; – результати опитування управлінського персоналу, отримані у процесі перевірки поточних зобов'язань.

Відповідно до МСА 500, надійність аудиторських доказів підвищується, якщо вони отримані з незалежного джерела, зовнішнього для суб'єкта господарювання [3]. Тому одним із основних методів аудиту кредиторської заборгованості є зовнішнє підтвердження, яке допомагає підтвердити відсутню інформацію про залишки на рахунках, умови контрактів, операції, певні умови (наприклад, сторонніх угод) [4, С. 78]. При цьому аудитори вибирають серед постачальників компанії, вибираючи контрагентів з великими залишками на кінець року [5]. Доцільно використовувати метод «Підтвердження нульового балансу»,

Як частина аналітичної процедури, відповідно до ISA 520, аудитори можуть порівнювати попередні залишки, заборговані контрагентам, з очікуваними результатами суб'єкта господарювання (особливо бюджетами або прогнозами) з аналогічною інформацією для галузі. Крім того, рекомендується розрахувати коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості та порівняти його з попередніми роками (щоб дослідити суттєвість змін і підтвердити судження щодо повноти та оцінки пасивів у балансі) [6].

Аудитори повинні звернути особливу увагу на застарілі зобов'язання та визначити причини затримки несплати[5].

Таким чином, для перевірки уявлень щодо наявності, повноти, оцінки, прав та зобов'язань кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги аудитор повинен використовувати вищезазначені методи та процедури, що відповідають кожному етапу аудиту.

Підсумовуючи, можна зазначити, що, як і інші рядки балансу, метою внутрішнього аудиту є отримання повних доказів для з'ясування достовірності суми зобов'язань і достовірності її відображення у фінансовій звітності, а також розуміння в ефективне використання кредиторської заборгованості. Надається можливість зробити висновки. Вищезазначений опис і дослідження методів здійснення внутрішнього аудиту та методів збору аудиторських доказів є достатніми та не будуть повторюватися тут.

Це питання широко описано та застосовується в практиці внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання. Надаю розроблені таблиці з метою вдосконалення аудиту кредиторської заборгованості за результатами популяризації Міжнародних стандартів аудиту, наукової роботи та досліджень. Вважаємо, що розроблений документ полегшить роботу аудиторів і допоможе власникам суб'єктів господарювання, а також аудиторам і бухгалтерам забезпечити законність діяльності, уникнути штрафів і санкцій, зменшити автоматизацію роботи аудиторів. Адже наявність чіткої системи в діях будь-якого експерта завжди виключає можливість помилки або ризик упустити щось важливе чи потрібне.

По-перше, рекомендуємо розробити генеральний план внутрішнього аудиту кредиторської заборгованості. Запропонована програма скоротить час перевірки, забезпечить загальний план роботи та її послідовність, систематизує зібрану інформацію, сприятиме формуванню висновків і рекомендацій щодо покращення фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Ми надамо чек-лист, механізми вдосконалення аудиту та розіб'ємо його на етапи впровадження, тобто виділимо п'ять основних кроків:

1. Перевірити достовірність та наявність основних документів, що є підставою для розрахунку суми до сплати.

2. Оцінити комплексний та аналітичний облік, правильність використання плану рахунків.

3. Перевірити правильність обліку кредиторської заборгованості (облік капіталу, векселя, інших матеріальних цінностей).

4. Оцінка попереднього контролю кредиторської заборгованості.

5. Впевненість у порівнянності показників фінансового обліку та небухгалтерської звітності (звіти голови, директорів, фінансові огляди тощо), що стосуються кредиторської заборгованості.

Як наступну форму вдосконалення внутрішнього аудиту ми пропонуємо розробку форми тестування внутрішнього контролю. Цей тест рекомендується запровадити для проведення систематичного внутрішнього аудиту розрахунків із заробітної плати. Використовуйте розроблений тест для застосування до бухгалтерів, які ведуть облік заробітної плати для внутрішнього контролю. Тест буде включати кілька загальних питань, відповіді на які сформують прогалини в так званій картинці безпеки або перевірці нарахування зарплати (чи є трудовий договір, чи всі основні умови в ньому прописані, чи система гарантій). пільги, різні види компенсацій). Автоматизовані відповіді на ці та інші тести нададуть аудиторам загальну картину та виявлять недоліки чи слабкі сторони, з яких можна починати перевірку нарахування заробітної плати.

Метою цих тестів внутрішнього контролю праці також є: усунення дублювання обов'язків щодо розрахунків даних, уточнення функцій авторизації та погодження, коректне відображення нарахувань по фонду праці та забезпечення належної підготовки перевірки основних документів з обліку праці та її оплати. Запропоновані елементи удосконалення аудиту та багато інших стануть інструментами для аудиторів, які пройшли навчання у юристів, бухгалтерів, бухгалтерів, податківців та стануть запорукою успіху та прибутковості відділу внутрішнього аудиту будь-якого суб'єкта господарювання. Таким чином контроль

за повсякденною діяльністю суб'єкта господарювання не ляже на плечі керівника, а стане метою діяльності та напрямом професійного розподілу праці.

Джерелами інформації для аудиторів при перевірці розрахунків підприємств та інших суб'єктів господарювання є рахунки-фактури, податкові накладні, видаткові касові ордери, прибуткові ордери, претензії, банківські виписки, рахунки-фактури, бухгалтерські розрахунки тощо.

Крім того, основними джерелами інформації для аудиторів при перевірці кредиторської заборгованості підприємства є реєстри бухгалтерського обліку (табл. 3.2) та фінансова звітність підприємства.

Таблиця 3.2

Особливості розкриття інформації про поточну заборгованість підприємства в облікових реєстрах та звітності з метою проведення аудиту

Шифр та назва рахунку	Реєстри обліку	Номер рядка
60 «короткострокові кредити банків»	Журнал 2	1600
61 «поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями»	Журнал 3	1515
62 «короткострокові векселі видані»	Журнал 3, відомість 3,4	
63 «розрахунки з постачальниками і підрядниками»	Журнал 3, відомість 3,3	1615
64 «розрахунки за податками і платежами»	Журнал 3, відомість 3,6	1620,1621
65 «Розрахунки за страхуванням»	Журнал 5, 5-А	1625
66 «розрахунки з оплати праці»	Журнал 5, 5-А	1630
68 «розрахунки за іншими операціями»	Журнал 3, відомість 3,5	1690

Аудитори працюють над підвищенням ефективності та координації аудиторської практики і суворо регламентовані. Міжнародна федерація бухгалтерів називає правила аудиту Міжнародними стандартами аудиту (МСА) і пов'язаною роботою (МСА/СР). Вони розуміються як фундаментальні принципи, яких необхідно дотримуватися при проведенні аудиту. Правила не є обов'язковими, але зазвичай їх дотримуються. Регламенти – це процедури, які можуть застосовуватися в певних секторах, наприклад у промисловості.

Таблиця 3.3

Етапи аудиторської перевірки поточних зобов'язань підприємства

Етапи	Період застосування	Мета	Методичні прийоми
Підготовчий (Планування)	– на стадії узгодження умов; при розробці стратегії, плану, програми; – при внесенні змін до планових документів	– розуміння аудитором системи формування відносин з кредиторами, бюджетної політики та використання ресурсів суб'єктом господарювання; – виявлення недостовірно відображених господарських операцій та фактів господарського життя у звітності; – визначення аналітичного ризику; – оцінка ефективності застосованої процедури планування використання фінансових та матеріальних ресурсів	Використання загальнонаукових методів та спеціальних знань, що необхідні аудитору для правильної оцінки системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання, а також встановлення правильності та доцільності обраної політики управлінським персоналом для формування попередньої думки аудитора щодо короткострокових зобов'язань
Власне перевірка (Деталізована перевірка)	Безпосередньо при здійсненні аналітичних процедур для отримання достатніх та прийнятних аналітичних доказів	Отримання аналітичних доказів для зобов'язання необхідного рівня впевненості, що застосовані системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, в частині поточних зобов'язань, нарахування та сплати відсотків, здійснення розрахунків за зобов'язаннями, є ефективними. А також проведення додаткових процедур для уникнення аудитором ризику не виявлення внаслідок помилки або шахрайства	Застосування методів фактичного та документального контролю. Проведення перевірки в частині зобов'язань, здійснення запитів, зовнішніх підтверджень, аналітичних процедур. Зіставлення та порівняння розрахунків за зобов'язаннями, особливо в частині нарахування та сплати відсотків
Заключний	– після проведеної перевірки; – у процесі здійснення аудиторської роботи та аналізу отриманих результатів; – при висловленні думки у звіті незалежного аудитора	Узагальнення та оцінка аналітичних доказів, отриманих шляхом виконання аналітичних процедур на стадії планування та деталізованої перевірки. Проведення комплексного аналізу отриманих результатів для надання користувачам фінансової звітності суб'єкта господарювання найбільш повної та неупередженої інформації щодо стану фінансової звітності в частині короткострокових зобов'язань	Аналіз та оцінка інформації, отриманої аудитором за результатами перевірки. Здійснення додаткових аналітичних процедур (у разі необхідності)

Безпосереднє списання кредиторської заборгованості здійснюється через книги бухгалтерського обліку, сума якої відображається в третій частині балансу. Тому наступним етапом є виявлення порушень процесу розрахунків з кредиторами та визначення ймовірності цих сум. Це необхідно зробити окремо для кожного балансового рахунку, що має відношення до розрахунку. Обов'язковою умовою є постійне вивчення картотек і введення всіх видів розрахунків в аналіз і комплексний облік.

Основними документами, якими користуються аудитори при звірці розрахунків з учасниками, є такі базові документи, як статут, установчий договір, рахунки-фактури, витрати, доходи, путівки та рахунки бухгалтерії.

Вся кредиторська заборгованість повинна бути згрупована за видами: нормальна, прострочена, безнадійна. Потім необхідно визначити причини утворення безнадійної та простроченої заборгованості. Особливу увагу слід звернути на своєчасність і правильність проведення інвентаризації кредиторської заборгованості. Інвентаризація проводиться шляхом розрахунків і звірок. Необхідно також звернути особливу увагу на ідентифікацію сальдо кредиторської заборгованості рахунка балансової групи, щоб зменшити той факт, що його приховані зобов'язання виявляються іншими складними рахунками. Варто переглянути аналітичні рахунки за кожним дебітором і кредитором і визначити, чи є дебетове сальдо на пасивному рахунку, а кредитове – на активному.

Далі необхідно перевірити дотримання порядку погашення простроченої кредиторської заборгованості. Так, якщо заборгованість прострочена, її сума буде включена в кошторис. Строки подання юридичних та особистих прав визначаються Господарським кодексом України. Позовною давністю кредиторської заборгованості вважаються наступні дати:

- якщо в договорі не визначені умови розрахунків між постачальником і покупцем, то з моменту зарахування грошей на рахунок підприємства він вважається ТМС;
- з моменту виконання одержувачем останньої розрахункової операції у заздалегідь визначеній послідовності платежів;

- плата, отримана підприємствами та організаціями за виконані роботи та обсяги послуг, – з моменту фактичного виконання, але не пізніше строку, встановленого договором.

Завершальним етапом є підготовка аудиторського звіту та аудиторського висновку. Перевірка заборгованості здійснюється в такому порядку (рисунок 3.1):

Рис. 3.1. Етапи проведення аудиторської перевірки кредиторської заборгованості

3.2. Шляхи удосконалення обліково-аналітичних аспектів поточних зобов'язань підприємства

Найважливішими характеристиками будь-якого господарюючого суб'єкта, що визначають його позицію в економічних відносинах, є такі:

1. Господарська дієздатність, притаманна суб'єкту господарювання в цілому (сукупність господарських прав і обов'язків) або господарська дієздатність, надана йому відповідним державним органом. Ступінь господарської дієздатності в основному залежить від ступеня участі суб'єкта в економічних відносинах, які здійснюються у формі організаційно-господарських та оперативно-господарських відносин. До організаційно-господарських відносин належать: організаційно-структурні відносини, що виникають у процесі створення, реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання і характерні для всіх суб'єктів господарювання, організаційно-функціональні, що виникають у сфері управлінського впливу на діяльність суб'єктів господарювання. і державних інститутів, характерний для органів виконавчої влади, державних інститутів, що представляють державу в економічній системі, та інститутів управління економікою.

2. Власність є самостійною і відповідає за зобов'язаннями в межах належної їй власності, якщо інше не встановлено законом. Вони відповідають за зобов'язаннями в межах свого майна відповідно до законодавства, що регулює діяльність суб'єктів господарювання будь-якої галузі. Однак залежно від установи-засновника та обраної організаційно-правової форми вони мають різний ступінь майнової відповідальності.

Наприклад, приватні підприємства та підприємці з повною необмеженою майновою відповідальністю за зобов'язаннями; загальнодержавні комерційні підприємства та господарські товариства; обмежена майнова відповідальність - державні підприємства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю. Державні (громадські) організації та установи несуть майнову відповідальність у межах грошових коштів, які не передані на рухоме та нерухоме майно засновників (вищих органів управління, органів місцевого самоврядування),

об'єднань громадян та інших громадських формувань - вся майнова відповідальність не переходить до засновника (учасника організації).

3. Їх призначення залежить від функціональної ролі в економічній системі. Суб'єкти господарювання (в тому числі підприємці), метою яких є одержання прибутку та збільшення вартості капіталу; установи, створені органами влади та громадськими організаціями (неприбутковими організаціями), метою яких є провадження соціально значущої діяльності та отримання вигоди.

4. Організаційно-правова форма та правовий статус. Суб'єкти господарювання (підприємства, господарські товариства, кооперативи, акціонерні товариства, корпорації, консорціуми) та некомерційні організації (установи, організації, членські товариства, представництва, фонди тощо), що набувають юридичних осіб з метою одержання прибутку. Не мають правосуб'єктності господарські товариства, що діють за договором про спільну діяльність без створення юридичної особи та об'єднання вкладів, промислово-фінансові групи, фонди спільного інвестування, спільні страхові підприємства, технопарки тощо. Таким чином, з огляду на основні ознаки комерційних суб'єктів, до них належать: комерційні суб'єкти реального сектора економіки (підприємства та господарські товариства та їх об'єднання); фінансові установи (кредитні установи, страхові компанії, інвестиційні фонди тощо); державні установи Некомерційні організації, тобто організації, що обслуговують сім'ю Суб'єкти підприємницької діяльності здійснюють виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність, у результаті якої виробляють продукцію відповідного виду, реалізують її, отримують дохід і накопичують, розповсюджують, та сформувати відповідні грошові фонди. З іншого боку, суб'єкти господарювання використовують різні види ресурсів: матеріальні, фінансові, трудові та грошові, для здійснення господарської діяльності та отримання продукції, доходів і заощаджень. При цьому матеріальні ресурси складають основу виробничого процесу, і їх формування часто відбувається за рахунок різних джерел: власних засобів підприємства, залучених і залучених. При цьому власними коштами є кошти, які перебувають у безперервному обігу та мають невизначений строк використання. Вони формуються за рахунок власного

капіталу, тієї частини капіталу, яка залишається від активів компанії після вирахування її зобов'язань.

Позичені кошти – це кошти, що отримує підприємство на визначений термін, за плату і на умовах повернення. Вони формуються в основному за рахунок довгострокових і короткострокових кредитів банку.

Залучені кошти – це кошти, що не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно знаходяться у їх обігу. Вони формуються за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості. Всі види перерахованих вище джерел беруть участь як у формуванні активів підприємства, так і у здійсненні його виробничо-фінансової діяльності з метою отримання відповідного доходу, прибутку. Як бачимо, фінансові ресурси підприємств – це власний, позичений і залучений грошовий капітал, що використовується підприємствами для формування своїх активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання відповідного доходу, прибутку. Формування фінансових ресурсів відбувається у процесі створення підприємств та реалізації їх фінансових відносин при здійсненні господарсько-фінансової діяльності. Проявляється це у формуванні, перш за все, статутного капіталу при створенні підприємств, а у процесі їхньої діяльності – відповідних джерел грошових коштів.

Джерела формування фінансових ресурсів різноманітні. При створенні підприємств вони залежать від форми власності, на основі якої створюється підприємство. Так, при створенні державних підприємств фінансові ресурси формуються за рахунок бюджетних коштів, коштів вищестоящих органів управління, коштів інших аналогічних підприємств при їх реорганізації тощо. При створенні колективних підприємств вони формуються за рахунок пайових (часткових) внесків засновників, добровільних внесків юридичних і фізичних осіб тощо. Всі ці внески (кошти) є статутним (первинним) капіталом і акумулюються в статутному фонді створеного підприємства.

До складу власного капіталу (власних фінансових ресурсів), статутного (пайового) капіталу, включають також додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, цільове

фінансування та ін. Фінансові ресурси підприємств, крім власного капіталу, формуються також за рахунок залучених і позикових коштів. У Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку і Законах визначення понять «кредиторів» та «кредиторської заборгованості» немає. Відповідно до законодавства кредиторська заборгованість є зобов'язанням, а саме поточним.

До складу залучених фінансових ресурсів включають кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, а також усі види поточних зобов'язань підприємства по розрахунках:

- суми авансів, отриманих від юридичних і фізичних осіб у рахунок подальших поставок продукції, виконання робіт, надання послуг;
- суми заборгованості підприємства з усіх видів платежів до бюджету, включаючи податки, утримувані з доходів робітників;
- заборгованість по внесках до Фонду соціального страхування, по страхуванню майна підприємства та індивідуальному страхуванню його робітників та службовців;
- заборгованість підприємства з виплати дивідендів його засновникам;
- суми векселів, які видало підприємство постачальникам, підрядникам у рахунок забезпечення поставок продукції, виконання робіт, надання послуг.

До складу позикових фінансових ресурсів входять довгострокові і короткострокові кредити банків, а також інші довгострокові фінансові зобов'язання, пов'язані з залученням позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки та ін. Усі види фінансових ресурсів відображені у відповідних розділах пасиву балансу підприємства. Бухгалтерський облік як інформаційна система підприємства інтегрована у систему його управління через інформаційні зв'язки із системою внутрішнього контролю, бюджетування, економічного аналізу тощо.

Така питома вага облікових даних в структурі інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень вимагає удосконалення системи бухгалтерського обліку, зокрема у частині операцій із зобов'язаннями (кредиторською заборгованістю), оскільки як джерела фінансування господарської діяльності

підприємства вони суттєво впливають на його платоспроможність та, як наслідок, на рівень інвестиційної привабливості. Ускладнення економічних та юридичних відносин, поява нових форм співробітництва суб'єктів господарювання обумовлює необхідність перегляду методології бухгалтерського обліку зобов'язань (кредиторською заборгованістю). Зобов'язання (кредиторська заборгованість) є об'єктом бухгалтерського спостереження, що забезпечує фінансово-господарську діяльність господарюючого суб'єкта.

Так, зобов'язання (кредиторська заборгованість) як об'єкт бухгалтерського обліку, є наслідком минулих подій та призведе у майбутньому до зменшення економічних вигод у вигляді відтоку активів підприємства, оскільки погашення цих зобов'язань для задоволення вимог кредитора передбачає передачу засобів, що уособлюють майбутні економічні вигоди. Особливості господарських операцій, які призводять до виникнення зобов'язань (кредиторської заборгованості), впливають на документування операції у процесі її ідентифікації, вартісне вимірювання та зміну вартості у результаті економічних і юридичних трансформацій, а також під час здійснення класифікації зобов'язань для цілей коректного вибору об'єкта бухгалтерського обліку і визначення податкових наслідків господарських операцій.

Інформаційні потоки визначаються і регулюються такими основними елементами системи бухгалтерського обліку:

- 1) планом рахунків;
- 2) системою документації та реєстрів обліку;
- 3) змістом зовнішньої та внутрішньої звітності.

Побудова системи бухгалтерського обліку зобов'язань (кредиторської заборгованості) підприємства вимагає ґрунтовного дослідження методології їх обліку, яке слід здійснювати у контексті адаптації застосування елементів методу бухгалтерського обліку при відображенні виникнення, трансформації і припинення зобов'язань (кредиторської заборгованості). Документування як спосіб первинного спостереження дозволяє виявити і зареєструвати господарську операцію у первинному документі, який є засобом обґрунтування облікових записів.

Первинні документи, які оформлені у встановленому порядку як свідчення факту господарського життя, надають останньому юридичної сили, а тому повинні повною мірою і точно відобразити факти господарського життя, бути зрозумілими за своїм змістом, а також відповідати установленій формі, що дозволить зафіксувати всі параметри здійсненої господарської операції та за реквізитами документа відновити факти, що відбулися в господарській діяльності. Крім того, на основі первинних документів можливе здійснення контролю за правильністю проведення господарської операції, аналізу господарської діяльності та виявлення порушень і зловживань, вчинених персоналом підприємства.

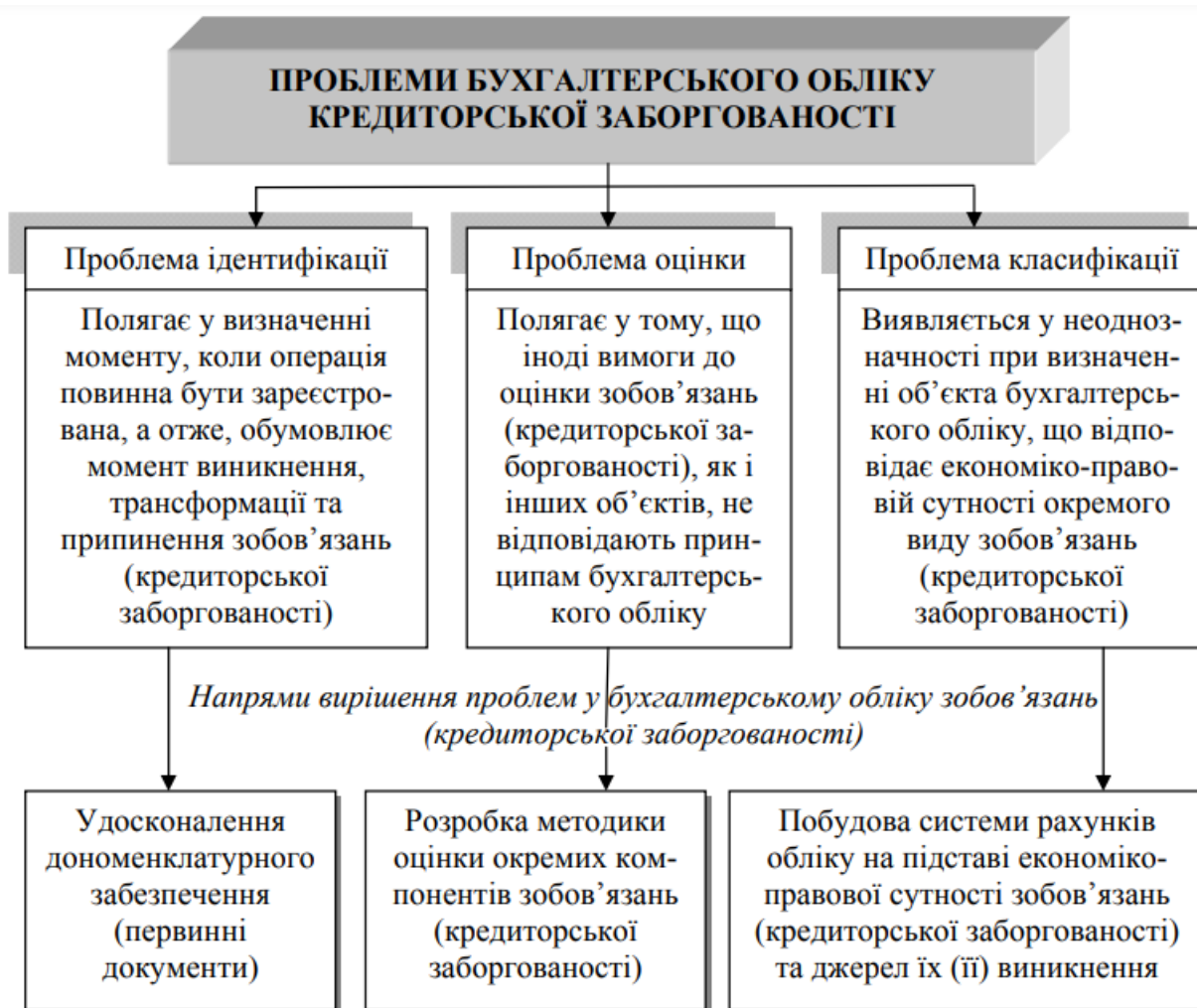

Рис. 3.2. Проблеми бухгалтерського обліку зобов'язань (поточної заборгованості) та напрями їх вирішення

У діяльності господарюючих суб'єктів на практиці виникають проблеми, які пов'язані з неврахуванням тією чи іншою формою первинних документів

особливостей господарських операцій чи економіко-правових відносин між сторонами правочину. Це у свою чергу призводить до неможливості відображення всіх величин чи характеристик стану і руху господарських засобів і джерел їх утворення, зокрема зобов'язань (кредиторської заборгованості). Тому форми первинних документів слід адаптувати до інформаційних потреб користувачів облікової інформації, як внутрішніх, так і зовнішніх. Зобов'язання виникають на підставі дії актів чинного законодавства, договору чи із делікту, а тому документальне оформлення цих зобов'язань (кредиторської заборгованості) буде різним.

На рівні держави з метою однозначного розуміння однорідних господарських операцій встановлюються стандартизовані форми документів. В той же час необхідність розширення інформаційної бази управління фінансуванням діяльності підприємства вимагає деталізації форм первинних документів за окремими операціями. Здійснюється визначення переліку таких операцій з огляду на ряд факторів, а саме:

- призначення документа; способу охоплення фактів господарського життя;
- ступеня типізації документа.

Розглянемо їх детальніше. Що стосується операцій із виникнення, трансформації та припинення зобов'язань (кредиторської заборгованості), то організаційно-розпорядчі документи повинні містити вказівки щодо шляху здійснення господарських операцій, а також особи, що відповідальна за юридичне оформлення правовідносин і виконання їх умов.

Велике значення для підтвердження факту господарського життя мають виправдні документи, які у свою чергу мають містити максимально повний перелік реквізитів кількісно-сумового обліку, оскільки це безпосередньо впливатиме на оцінку зобов'язань (кредиторської заборгованості), а також ідентифікацію об'єктів бухгалтерського обліку. Коригуючі бухгалтерські документи складаються на підставах виправдних або містять самостійні розрахунки та мають, як правило, коригуючий характер і складаються на умовні бухгалтерські проводки. Застосування замість окремих разових накопичувальних документів (з отримання

позик, нарахування і виплати окремих видів винагороди працівникам та ін.) за однорідними або періодично повторюваними операціями протягом певного періоду дозволяє комплексно оцінити обсяги виникнення і погашення зобов'язань (кредиторської заборгованості) за їх (її) окремими видами, а також уникнути відхилень при їх виконанні. Доцільно розробляти і запроваджувати накопичувальні документи за договірними зобов'язаннями, переважно за операціями з планових поставок або за розрахунками із працівниками, що обумовлено відносною періодичністю їх здійснення.

Рівень стандартизації і уніфікації форм первинних документів, а також суворість вимог щодо їх дотримання вимагає від підприємства вибірковості і виваженості при адаптації рекомендованих форм первинних документів, оскільки внесення змін до реквізитів окремих документів призведе до їх можливої недійсності. Беручи до уваги різноманітність видів зобов'язань (кредиторської заборгованості), а також різне їх юридичне оформлення та нормативно-правове регулювання, документальне оформлення відповідних операцій може бути уніфіковане і передбачене на рівні чинного законодавства чи закріплюватися на рівні підприємства та навіть окремого правочину і адаптуватися відповідно до інформаційних потреб користувачів облікової інформації. Порядок оформлення і реєстрації первинних документів в цілому передбачений Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.

Зокрема, п. 2.4 цього документа встановлені обов'язкові реквізити первинних документів, вплив яких на систему бухгалтерського обліку на основі формально-змістовного підходу до розгляду первинних документів відображений на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Вплив форми первинних документів на порядок відображення операції в бухгалтерському обліку

Складатися первинні документи можуть на бланках типових та спеціалізованих форм, які затверджуються відповідним державним органом, або із використанням самостійно виготовлених бланків, адаптованих до запитів користувачів облікової інформації. Змінені бланки при цьому повинні містити обов'язкові реквізити або реквізити типових чи спеціалізованих форм. Це дозволить оптимізувати набір реквізитів, які заповнюються в документах, згорнути зайві і занадто деталізовані статті, а також розширити можливість фіксації

кількісних і якісних характеристик фактів господарського життя. Документальне оформлення операцій із нарахування, погашення і списання зобов'язань (кредиторської заборгованості), крім того, повинно максимально висвітлювати параметри операцій, оскільки первинні документи, реєстри обліку і відповідні форми звітності виступають доказовою базою при розгляді спорів і врегулюванні заборгованості.

Особливо важливе значення у бухгалтерському обліку має оцінка поточних зобов'язань. Необхідна вона у процесі господарювання при надходженні та вибутті активів; при виникненні прав та зобов'язань. Визначаються правила оцінки зобов'язань головним чином П(С)БО 11 «Зобов'язання» та за окремими видами зобов'язань іншими П(С)БО. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» поточні зобов'язання відображаються у балансі за сумою погашення, тобто недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства, але ж не до всіх поточних зобов'язань можна застосувати таке твердження.

Розглянемо підходи до оцінки окремих видів поточних зобов'язань. Короткострокові кредити банків є сумою заборгованості підприємства перед банківськими установами за отриманими позиками. Погашення короткострокової позики передбачається протягом дванадцяти місяців з дати її отримання.

Позики, отримані підприємством, пропонує оцінювати одним з двох способів:

- 1) з обліком процентів, належних до сплати на кінець звітного періоду за договорами позики;
- 2) без обліку процентів, належних до сплати на кінець звітного періоду за договорами позики.

В сучасних умовах отримання підприємством короткострокової позики приводить до виникнення зобов'язань перед банківською установою за основною сумою боргу та за нарахованими відсотками. Нараховуючи відсотки за кредит, підприємство збільшує не тільки свої поточні зобов'язання, а й фінансові витрати.

Отже, доцільно оцінювати зобов'язання за позикою за теперішньою вартістю. Однак, на практиці окремі підприємства, які мають на поточному рахунку кошти, нараховують відсотки без відображення їх у складі поточних зобов'язань, а прямо відносять на фінансові витрати. Такі дії є методологічно неправильними, бо при складанні балансу, якщо відсотки нараховуються на дату балансу, але не сплачуються, така сума відсотків випадає із загального підсумку валюти балансу. Неправильне відображення нарахування і сплати відсотків у бухгалтерському обліку викривлює реальний фінансовий стан підприємства, зменшує власний капітал та збільшує зобов'язання.

Виникнення кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги відображає суму грошових коштів, що має сплатити господарюючий суб'єкт своїм кредиторам у результаті її погашення. Договори між підприємствами в умовах фінансової кризи укладаються на нетривалий період і передбачають погашення зобов'язань протягом тижня або місяця, а фактично перерахування коштів затягується до 6-8 місяців. Такі відносини псуєть стосунки господарюючих суб'єктів із кредиторами, підривають довіру партнерів. Таким чином, підприємство-боржник при виникненні зобов'язання буде прагнути якнайшвидше його погасити, щоб уникнути зайвих витрат коштів при швидких темпах інфляції. Кредитори у свою чергу будуть впевненіше почувати себе на ринку в зв'язку із швидким поверненням оборотних коштів, які можна знову залучити у обіг. Прийняття такої умови є вигідним як для покупців, так і для продавців товарів, робіт та послуг. Наприклад, покупець, отримуючи товар, не сплачує за нього відразу, а погашає заборгованість пізніше із коригуванням на індекс інфляції. Йому у цьому випадку не потрібно брати позику з метою купівлі товару, адже можна вважати, що підприємство-продавець позичило кошти підприємству-покупцю, тобто зобов'язання будуть оцінюватися шляхом дисконтування наявної заборгованості.

Покупець, витрати якого пов'язані зі сплатою за отримані товари, зі свого боку, може віднести їх на фінансові витрати, тобто прирівняти непогашену суму боргу до позикового капіталу. Така умова для продавця сприяє насамперед

реалізації товарів, розширенню ринку збуту, а запізнений платіж він отримує із доходом, який скориговано на індекс інфляції. Як наслідок, кредиторську заборгованість за товари, роботи і послуги слід оцінювати за поточною вартістю придбання, оскільки вона враховує чинник інфляції та динаміку цін. Міжнародна практика сьогодні не дає остаточної відповіді на питання, чи є доцільним оцінювати кредиторську заборгованість за справедливою вартістю та чи має така оцінка враховувати власний кредитний ризик компаній. У літературі побутує твердження, що за ринковою вартістю не буде запроваджений облік таких статей балансового звіту, як довгострокові активи та довгострокові боргові зобов'язання, тобто їх облік вестиметься за первісною вартістю.

Що стосується зобов'язань перед бюджетом, то цей вид заборгованості ми пропонуємо оцінювати за сумою погашення. Не сплачені вчасно податки призводять до виникнення пені і застосування штрафних санкцій до підприємства – платника податку, які слід відображати в обліку збільшенням інших витрат операційної діяльності. Якщо ж господарюючий суб'єкт погасив заборгованість перед бюджетом, а пеня за прострочення платежу не була нарахована, то в цьому випадку при проведенні аудиторської перевірки виявляється помилка, і господарюючий суб'єкт повинен відкоригувати зобов'язання перед бюджетом в складі інших операційних витрат, а зобов'язання перед бюджетом мають бути збільшені на суму пені.

Розрахунки з учасниками також мають свої особливості. Відповідно до чинного законодавства поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками оцінюються за сумою заборгованості підприємства його учасникам, яка пов'язана із розподілом прибутку та формуванням статутного капіталу. Розрахунки з учасниками передбачають погашення заборгованості за нарахованими дивідендами та за іншими виплатами. Проводиться виплата дивідендів шляхом видачі готівкових коштів із каси чи перерахуванням на поточний рахунок учасника. Але бувають випадки, коли засновники, отримавши дивіденди, прагнуть знову їх вкласти у підприємство з метою інвестування.

Можливі два варіанти вкладення коштів. Так, у першому випадку учасник вносить кошти у касу або на поточний рахунок підприємства, тим самим збільшуючи розмір додаткового капіталу без зміни статутного капіталу. У другому випадку учасник може вносити кошти у вигляді позики для підприємства, тобто збільшення коштів у касі чи на поточному рахунку призведе до зростання зобов'язань підприємства перед учасником, а погашення такої позики здійснюється через зменшення заборгованості перед учасником. Наведені варіанти кредитування підприємства його ж засновниками є вигідними для обох сторін, адже на показник фінансового стану підприємства впливають суми, отримані від учасників у вигляді додаткового капіталу чи зобов'язань. Звичайно, отримання такої позики вигідніше відображати через збільшення капіталу, адже тоді підприємство буде інвестиційно привабливішим.

Отже, позику, отриману від засновників (учасників) терміном до одного року, потрібно відображати як збільшення зобов'язань підприємства, а терміном понад рік – збільшенням додаткового капіталу, тобто коштів власників. У цьому випадку збільшується перший розділ пасиву балансу, тобто власний капітал підприємства, що є обґрунтованим, адже це кошти засновників, і при ліквідації вони претендуватимуть на частку в майні підприємства.

Запропонована нами у першому розділі класифікація найбільш повно охоплює всі види зобов'язань та дозволяє враховувати специфіку різних видів господарської діяльності підприємства. Класифікація охоплює найбільш відомі напрацювання як зарубіжних, так і вітчизняних науковців із зазначеного питання.

Ознайомившись з різними науковими підходами до класифікації зобов'язань, ми пропонуємо також виділити наступні їх класифікаційні ознаки:

1. За видами кредиторів:
 - зовнішні та внутрішні зобов'язання;
 - заборгованість перед банками та інша (небанківська);
 - заборгованість перед пов'язаними та непов'язаними сторонами.
2. За видами господарської діяльності:
 - пов'язані з комерційною діяльністю підприємства зобов'язання;

– непов’язані з комерційною діяльністю підприємства зобов’язання. 3. За платністю:

– із виплатою відсотків позичальнику – відсоткові, фінансові зобов’язання;

– безвідсоткові.

3. За виконанням умов погашення:

– прострочені зобов’язання;

– непрострочені зобов’язання;

– відстрочені зобов’язання.

Одним з основних завдань бухгалтерського обліку як потужної інформаційної системи підприємства є надання користувачам повної та достовірної інформації про його майновий стан, результативність діяльності, що складає основу для прийняття виважених управлінських рішень користувачами облікової інформації. Це завдання реалізується, зокрема, через такі елементи методу бухгалтерського обліку, як баланс та звітність. В цілому невирішеними залишаються питання адаптації системи звітності підприємства до зростаючих інформаційних потреб користувачів та суспільства в цілому, яке прагне максимізувати суспільну користь від діяльності суб’єкта господарювання та впевнитися у його спроможності подальшого функціонування.

Звітність як економічна категорія може розглядатися з двох позицій: по-перше, вона є елементом методу бухгалтерського обліку, що полягає в узагальненні інформації про результати господарської діяльності підприємства; по-друге, звітність є системою узагальнених і взаємопов’язаних економічних показників, що характеризують динаміку та результати фінансово-господарської діяльності підприємства, рух та структуру його майна, капіталу та зобов’язань. Звітність включає «не тільки систему економічних показників, а й сукупність способів і прийомів узагальнення даних обліку та фінансового стану підприємства».

Інформація щодо зобов’язання суб’єкта господарювання є основою для прийняття управлінських рішень, зокрема, інвестиційних. Як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів цікавить, чи зможе господарюючий суб’єкт розрахуватися

за своїми зобов'язаннями та протягом якого часу, що обумовлює їх потребу в інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства. З огляду на важливість звітності підприємства як інформаційного джерела для проведення аналізу і контролю його діяльності, необхідним є перегляд підходів до змістовного наповнення та повноти розкриття її статей.

Однак, вважаємо, що дана інформація не повинна розголошуватися підприємством, оскільки диверсифікація ризиків, що пов'язані з організацією виробництва, залученням позикових коштів та використання інших джерел фінансування, повинні складати комерційну таємницю.

Роботу із вдосконалення системи звітності підприємства щодо відображення його кредиторської заборгованості слід проводити у розрізі окремих її видів із метою визначення оптимального рівня деталізації статей такої заборгованості і визначення напрямів їх розшифровки у Примітках до річної фінансової звітності. Вирішення проблем бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості підприємства стає можливим через удосконалення порядку застосування окремих елементів методу бухгалтерського обліку на підставі виявлення системних зв'язків між ними (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Вирішення проблем бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості через удосконалення застосування елементів його методу

Елемент методу бухгалтерського обліку	Проблеми бухгалтерського обліку		
	Проблема ідентифікації	Проблеми оцінки	Проблеми класифікації
Баланс	Показник величини зобов'язань в балансі є результатом ідентифікації та оцінки зобов'язань		Відображення показників зобов'язань у звітності вимагає їх класифікації за строками погашення та видами цивільно-правових відносин
Звітність	Форми звітності містять показники зобов'язань, зокрема, їх величину за кожним видом	Застосування принципу періодичності обумовлює проведення оцінки на дату балансу	

Вирішення зазначених вище проблем систематизації та передачі облікової інформації щодо рівня зобов'язань сприяє підвищенню рівня відкритості звітності суб'єктів господарювання для цілей прийняття обґрунтованих інвестиційних або інших управлінських рішень.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті проведеного дослідження встановлено різні класифікаційні ознаки зобов'язань. Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття. Остаточно не досліджена та потребує подальшого вивчення оцінка зобов'язань та її відображення в бухгалтерському обліку. Розв'язання цих проблем дасть можливість знизити негативний вплив різноманітних факторів, створити основу якісної обліково-аналітичної інформації для ефективного управління підприємством та поліпшити майбутній фінансовий стан підприємства.

Єдиного підходу щодо визначення поняття «поточні зобов'язання» немає, різні автори трактують дане поняття з різних точок зору. На основі проведеного огляду дефініцій поточних зобов'язань та дослідження довідкової літератури доведено доцільність використання поняття не поточні зобов'язання, а короткотермінові зобов'язання, під якими слід розуміти суму заборгованостей підприємства юридичним, фізичним особам або державі, що виникає внаслідок господарських стосунків між ними та має бути погашена протягом короткого терміну часу, зазвичай протягом одного року чи операційного циклу, якщо він триває більше ніж один рік.

Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття. Остаточно не досліджена та потребує подальшого вивчення оцінка зобов'язань та її відображення в бухгалтерському обліку. Розв'язання цих проблем дасть можливість знизити негативний вплив різноманітних факторів, створити основу якісної обліково-аналітичної інформації

для ефективного управління підприємством та поліпшити майбутній фінансовий стан підприємства.

Метою написання роботи є розвиток організаційно-методичних і практичних положень з обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань ПАТ «Оболонь».

З метою досягнення основної мети в роботі визначено досліджено наступні завдання:

- розкрито економічну сутність та удосконалити класифікацію поточних зобов'язань для потреб управління підприємством;

- проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту поточних зобов'язань підприємства;

- розглянуто особливості обліку поточних зобов'язань підприємства в межах їх видів;

- досліджено порядок розкриття даних про поточні зобов'язання у фінансовій звітності;

- проведено аналіз виробничо-господарської діяльності ПАТ «Оболонь» за 2021-2022 роки;

- досліджено теоретичні і практичні основи аналізу поточних зобов'язань підприємства;

- розглянуто основні завдання і джерела проведення аудиту поточних зобов'язань;

- розкрито методичку проведення аудиту поточних зобов'язань на основі даних досліджуваного підприємства.

Із проведеного аналізу поточної кредиторської заборгованості ПАТ «Оболонь» за 2020 – 2021 роки бачимо, що сума поточної кредиторської заборгованості на кінець звітного 2022 року порівняно з 2021 роком зменшилась на 78 758 тис. грн. Зазначений приріст відбувався переважно за рахунок значної частки «Кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги)» в загальній структурі поточної заборгованості в 2022 році (43,98%). Зросла питома вага заборгованості з оплати праці, з податками по розрахунках з бюджетом на 6,25.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV, зі змінами та доповненнями. 2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996, із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/Zak_basa/Z996.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. №20, зі змінами та доповненнями.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73
5. Абалмасова Н.С. Удосконалення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань в Україні на підставі міжнародного досвіду // Н.С. Абалмасова, В.С. Терещенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64247.doc.htm.
6. Баффет М. Як знайти ідеальну для інвестора компанію /М. Баффет, Д. Кларк. – Попуррі, 2009. – 79 с.
7. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік: навч. пос. / Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 672 с.
8. Качалин В.В. Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами ГААР / В.В. Качалин. – 4-е изд. – М.: Дело, 1998. – 432 с.
9. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета /Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.
10. Ларсон Керміт Д. Основні принципи бухгалтерського обліку. У 2 т. / Ларсон Керміт Д., Уайльд Джон Дж., Чіапетта Бар ; пер. з англ., за наук. ред. Г. В. Григораш, Т. В. Герасимової. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. – 1336 с.

11. Сафарова А.Т. Проблеми оцінки поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/90_1.pdf.

12. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник. – К.: А.С.К., 2010. – 784 с.

13. Травінська С.І. Класифікація поточних зобов'язань в законодавстві та бухгалтерському обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bukuniver.edu.ua/Applications/zbirnik/n6/31_Klas.pdf.

		Дата	КОДИ
			01.01.2023
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	за ЄДРПОУ	05391057
Територія	Київська обл.	за КАТОТТГ	8038000000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11.05

Середня кількість працівників: 2055

Адреса, телефон: 04212 Київ, Богатирська, 3, (044) 412-84-10

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1-к**

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		1801007	1801007
1	2	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
3	4		
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 245	3 523
первісна вартість	1001	44 059	44 066
накопичена амортизація	1002	(39 814)	(40 543)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	63 759	109 875
Основні засоби	1010	4 067 871	3 814 672
первісна вартість	1011	12 043 666	12 120 790
знос	1012	(7 975 795)	(8 306 118)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	18 747	18 773
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	14	14

Усього за розділом I	1095	4 154 636	3 946 857
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 040 911	1 134 000
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	417 089	580 193
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	52 838	157 790
з бюджетом	1135	72 919	64 943
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 350	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13 978	9 311
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	29 122	152 794
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	11 950	9 308
Усього за розділом II	1195	1 638 807	2 108 339
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	5 793 443	6 055 196

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	2 293 845	2 150 864
Додатковий капітал	1410	695	8 353
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	-7 658	0
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	188 568	1 446 230
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0

Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 542 672	3 665 011
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	388 485	423 886
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	677 838	562 519
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1 066 323	986 405
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	868 793	228 627
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	116 751	92 696
товари, роботи, послуги	1615	794 275	475 713
розрахунками з бюджетом	1620	131 216	189 871
у тому числі з податку на прибуток	1621	258	84 378
розрахунками зі страхування	1625	5 316	5 020
розрахунками з оплати праці	1630	22 719	140 898
одержаними авансами	1635	175 676	154 925
розрахунками з учасниками	1640	1 876	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	36 950	85 257
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	30 876	30 773
Усього за розділом III	1695	2 184 448	1 403 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 793 443	6 055 196

Примітки: н/д

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			05391057

Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік
Форма №2-к
I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801008
1	2	3	За аналогічний період попереднього року
4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 649 174	5 986 592
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 751 536)	(4 877 463)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	2 897 638	1 109 129
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	19 467	128 230
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(470 629)	(423 695)
Витрати на збут	2150	(684 010)	(790 218)
Інші операційні витрати	2180	(53 606)	(18 439)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 708 860	5 007
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	15 956	174

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(128 689)	(188 451)
Втрати від участі в капіталі	2255	(10 819)	(0)
Інші витрати	2270	(150 513)	(-32 680)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 434 795	0
збиток	2295	(0)	(150 590)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-320 114	19 769
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 114 681	0
збиток	2355	(0)	(130 821)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	4 436	-503
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	3 222	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	7 658	-503
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	7 658	-503
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 122 339	-131 324
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 617 382	3 389 517
Витрати на оплату праці	2505	853 060	728 365
Відрахування на соціальні заходи	2510	182 848	154 432
Амортизація	2515	383 029	402 242
Інші операційні витрати	2520	1 482 506	1 382 934
Разом	2550	6 518 826	6 057 490

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			05391057

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2022 рік
Форма №3-к

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801009
1	2	3	За аналогічний період попереднього року 4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	11 327 233	8 427 555
Повернення податків і зборів	3005	31 941	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	31 941	0
Цільового фінансування	3010	9 792	10 900
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	133 024	203 513
Надходження від повернення авансів	3020	3 418	608
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	15 953	170
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	15	2 465
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	39 715	19 799
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(6 596 247)	(5 352 642)
Праці	3105	(602 192)	(647 324)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(152 463)	(165 759)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(2 641 075)	(2 015 442)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(197 339)	(1 539)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(946 026)	(481 923)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(1 497 710)	(1 531 980)
Витрачання на оплату авансів	3135	(157 007)	(57 857)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(457)	(696)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(26 365)	(26 369)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(40 352)	(22 220)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 344 933	376 701
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	7 007	7 772
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	3	3
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(26)	(218)
необоротних активів	3260	(156 636)	(206 388)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-149 652	-198 831
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	502 926	1 395 956
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(1 438 764)	(1 380 500)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(134 447)	(178 940)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 070 285	-163 484
Чистий рух коштів за звітний період	3400	124 996	14 386
Залишок коштів на початок року	3405	29 122	17 048
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-1 324	-2 312
Залишок коштів на кінець року	3415	152 794	29 122

Примітки: н/д

Керівник Булах І.

Головний бухгалтер Бахов І.

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ОБОЛОНЬ"

Дата

за ЄДРНОУ

КОДИ

01.01.2023

05391057

Консолідований звіт про власний капітал

За 2022 рік
Форма №4-к

Код за ДКУД 1801011

Стаття	Код рядка	Належить власникам материнської компанії								Неконтр ольована частка	Разом
		Зареєст рований капітал	Капітал у дооцін ках	Додатко вий капітал	Резерв ний капітал	Нерозп оділен ий прибуто к (непок ритий збиток)	Неопла чений капітал	Вилуче ний капітал	Всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Залишок на початок року	4000	73 144	2 293 845	695	0	188 568	0	-13 580	2 542 672	0	2 542 672
Коригування:	4005	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Зміна облікової політики	4010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4090	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4095	73 144	2 293 845	695	0	188 568	0	-13 580	2 542 672	0	2 542 672
Скоригований залишок на початок року											
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	1 114 681	0	0	1 114 681	0	1 114 681
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	7 658	0	0	0	0	7 658	0	7 658
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і	4114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

спільних підприємств											
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку:	4200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Виплати власникам											
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників:	4240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески до капіталу											
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу:	4260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Викуп акцій											
Перепродаж викуплених акцій	4265	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій	4270	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	-	0	0	142 981	0	0	0	0	0
			142 981								
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	-	7 658	0	1 257 662	0	0	1 122 339	0	1 122 339
			142 981								
Залишок на кінець року	4300	73 144	2 150 864	8 353	0	1 446 230	0	-13 580	3 665 011	0	3 665 011

Примітки: н/д

Керівник

Булах І.

Головний бухгалтер

Бахов І.